

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

Könyvnyomdák Budapesten.

I. kerület (Vár).

M. kir. Államnyomda
Nándor-tér 1.
M. kir. tud. Egyetemi ny.
Iskola-tér 3.

II. kerület (Viziváros).

Bagó M. és Fia
Ponty-utca 4.
Goldberger Ignác
Fő-utca 23.
Helsler Jaroslav
Várkert-rakpart 1.
Hlauszky József
Bomba-tér 4.
Keller Dániel
Attila-körút 63.
Müller K. (Münster K.)
Albrecht-út 3-5.

III. kerület (Ó-Buda).

Bartalits Imre
Kemény-hegy.
Bichler I.
Kiskorona-utca 15.
Wimmer Márton
Szerfőző-utca 10.

IV. kerület (Belváros).

Barcza József
Váci-utca 66.
Buschmann Ferencz
Koronaherceg-utca 8.
Franklin-Társulat magy.
irod. Int. és könyvny.
Egyetem-utca 4. és
Vármezeje-utca 11-13.
Goszler Gyula
Aranykéz-utca 1.
Hunyadi Mátyás ny.
Zöldfa-utca 43.
Langer Ede és Fia
Zelbárus-utca 1.
Luszt Sándor
Váci-utca 44.
M. kir. posta- és táv. ny.
Főposta-épület.
Mercur kő- és könyvny.
Király Pál-utca 9.
Nagy Sándor
Pápnövelde-utca 8.
Id. Poldini Ede és Társa
Irányi-utca 1.
Kulttner József
Károly-körút, központú
városház.
Rón József
Ujlilág-utca 6.
Singer Lipót
Károly-körút 24.
Susz Dávid
Róvam-tér 5.
Székegyházi házi ny.
Központú városház.
Ullmann József
Régi posta-utca 4.
Várnai Fülöp
Régi posta-utca 3.
Victoria nyomda
Váci-utca 37.
Wodianer F. és Fiai
Sarkanyús-utca 3.

V. kerület (Lipótváros).

Bendiner A.
Arany János-utca 18.
Budapesti h. é. v. nyomd.
Lipót-körút 22.
Czettel és Deutsch
Bálvány-utca 12.
Farkas Lajos és Jakab
Nádor-utca 19.
Hamburger és Birkholz
Csáky-utca 13.
Hermes könyvny. r.-t.
Bárány-utca 2.
Hungária-könyvnyomda
Váci-körút 34.
Juhász és Haas
Tükör-utca 5.
Kállal Ármin
Bálvány-utca 18.
Kálmán M. és Társa
Vadász-utca 32.
Kanitz C. és Fiai
Vadász-utca 26.
Károlyi György
Kálmán-utca 5.
Kellner Ernő
Csáky-utca 9.
Kertész József
Mária Valéria-utca 11.
Kollmann Fülöp
Arany János-utca 34.
Krausz Lajos
Váci-körút 20.
Krausz S. és T.
Zoltán-utca 11.
Légrády Testvérek
Váci-körút 78.
Lengyel Lipót
Vadász-utca 35 a.
Löw Ede
Váci-körút 80.
Magyar Hírlap nyomd.
Honvédel-utca 10.
Magyar Sajtó könyvny.
Nádor-utca 74.
Márkus Samu
Báthory-utca 20.
M. k. postatakarékny.
Hold-utca 3.
Pallas Irod. és nyomd. r.-t.
Kálmán-utca 2.
Pesti Könyvnyomda-
Részvénytársaság
Hold-utca 7.
Pesti Lloyd-társulat ny.
Dorothy-utca 14.
Pótlák Elkán
Nagykorona-utca 21.
Pótlák M. Miksa és Tsa
Akadémia-utca 15.
Schlesinger Vilmos
Bálvány-utca 26.
Thália-nyomda
Csáky-utca 2/b.
Vas Tivadar
Honvédel-utca 12.
Vincze és Bartók
Bálvány-utca 15.

VI. ker. (Terézváros).

Baross-nyomda
Uj-utca 6.

Beer E. és Társa
Aradi-utca 8.
Berkovits János
Teréz-körút 40-42.
Bróza Ottó
Váci-körút 17.
Ehrnsteln Mór
Laudon-utca 4.
Engel S. Zalmond
Vörösmarty-utca 56.
Európa, Irod. és ny. r.-t.
Ó-utca 12.
Fővárosi nyomda stb. r.-t.
Podmaniczky-utca 39.
Fried és Krakauer
Dalszínház-utca 10.
Friedmann Á.
Oyár-utca 54.
Fuchs Samu és Társa
Podmaniczky-utca 27.
Gergely Miksa
Váci-körút 19.
Glückaelig M.
Honyady-tér 7.
Goldschmiedt Lipót
Révay-utca 6.
Gross és Grünhut
Oyár-utca 32.
Herrman Ignác
Szerecsen-utca 20.
Hornyánszky Viktor
cs. és kir. udv. könyvny.
Aradi-utca 14.
Kápolnai Adolf
Teréz-körút 5.
Kassino Jakab
Király-utca 26.
Kaufmann, Vojtitz és tsa
Vörösmarty-utca 52.
Korvin Testvérek
Révay-utca 14.
Kunoss Vilmos és Fia
Teréz-körút 38.
Löbl Dávid és Fia
Andrássy-út 10. és
Nagymező-utca 26.
Minerva ny. (utl. Oansl. Za.)
Szerecsen-utca 7/9.
M. é. v. menetjegy-ny.
Csengery-utca 33.
Magyar reklám-nyomda
Nagymező-utca 66.
Markovits és Garai
Lázár-utca 13.
Muskát Béla
Szondi-utca 4.
Neumayer Ede
Próféta-utca 7.
Orsz. közp. kőza. ny. r.-t.
Váci-körút 61.
Pollacsek Mór
Dávid-utca 4.
Poporul Român nyomd.
Vörösmarty-utca 60/a.
Posner K. Lajos és Fia
Csengery-utca 31.
Radó Izor
Szerecsen-utca 13.
Radó és Róza
Ó-utca 2.

Rigler József Ede r.-t.
Rózsa-utca 55.
Schmelcz Izidor
Izabella-utca 70.
Schmidl Sándor
Szerecsen-utca 6.
Spinner Illés
Dessewffy-utca 43.
Székely Viktor
Dávid-utca 4.
Vigyázó Tivadar
Váci-körút 39.
Wellesz Béla
Uj-utca 37.

VII. (Erzsébetváros).

Ádám Herman
Dohány-utca 1.
Árpád kő- és könyvny.
Valero-utca 9.
Athenaeum ir. ny. r.-t.
Kerepesi-út 54.
Bárd J.
Miksa-utca 17.
Biró Albert
Klauzál-utca 35.
Deutsch József
Károly-körút 7.
Elek Lipót
Kertész-utca 37.
Erzsébetvárosi könyvny.
Dohány-utca 29.
Galltzenstein H.
Dohány-utca 68.
Garai Mór
Károly-körút 3.
Gelléri és Székely
Kerepesi-út 34.
Gonda és Társa
Akácfa-utca 50.
Grünwald Ödön
Wesselényi-utca 4.
Hedvig S.
Dohány-utca 12.
Kellner Gerson
Csányi-utca 13.
Krammer és Erhardt
Csömöri-út 28.
Löbl Mór
Király-utca 27.
Löblovitz Zalmond
Csömöri-út 38.
Nagel István
Vörösmarty-utca 17.
Neuwald Illés
Dohány-utca 44.
Pannonia-nyomda
Rombach-utca 8.
Propper Leó
Erzsébet-körút 35.
Reich Ármin
Dohány-utca 84.
Roth és Krausz
Kertész-utca 23.
Rubin Izidor
Király-utca 15.
Spatz Henrik
Dohány-utca 55.
Spitzer Márk
Klauzál-utca 31.

Stern Péter
Kazinczy-utca 35.
Vasvári és Társa
Csömöri-út 13.
Wendt és fia
Károly-körút 19.
Wiesinger József
Wesselényi-utca 30.
Yost írógép r.-t. nyomd.
Erzsébet-körút 9-11.
Zeisler M.
István-tér 17.

VIII. ker. (Józsefváros).

Anglo-nyomda
Baross-utca 47.
Budapesti Hírlap nyomd.
Rökk Szilárd-utca 4.
Corvin-nyomda
Baross-utca 4.
Özv. Fried Ignác
József-utca 14.
Fritz Ármin
József-körút 9.
Hell I. Ede
Luther-utca 4.
Klein Vilmos
Kerepesi-út 73.
Kohn Simon
József-körút 10.
Kossuth Lajos-nyomda
Ujvástartér 5.
Otthon-nyomda
Mária-utca 42.
Pázmáneum-nyomda
Mária-utca 11.
Réval és Salamon
Üllői-út 18.
Róza Kálmán és Neje
Szentkirályi utca 30.
Schulcz Adolf
Baross-utca 81.
Stephanum ny.
Szentkirályi-utca 28a.
Szent Anna-nyomda
Baross-utca 66-68.
Szent László-nyomda
Rökk Szilárd-utca 28.
Wagner Ferencz
Futó-utca 44.
Weissenberg Ármin
József-körút 16.

IX. ker. (Ferencváros).

Engelmann Mór
Vámház-körút 35.
Harsány Emil
Lónyay-utca 7.
Műszaki Ir. és ny. r. t.
Soroksári-utca 5.
Pátria-nyomda r.-t.
Üllői-út 25.
Szprazke Novosztli kny.
Lónyay-utca 12.

X. kerület (Kőbánya).

Első kőbányai könyvny.
Jászberényi-út 1.
Lőrinczi F.
Maglódi-út (Oyújtó-fogház).
Merendik Károly
Liget-tér 4.

Csakis Gutenberg-gyűjtőt vegyünk! !! Öt százalék a szanatorium javára. !!

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

KIADÁSOK.

I. Tűz-, szállítmány-, jég- és betörés-biztosítási üzlet. — Nygyvessétdik évi zárszámla 1902. január 1-től december 31-ig.

	korona f	korona f
I. Tűzbiztosítás.		
Kifizetett károk és költségek	7.570.388,48	
levonva viszontbiztosított károk és költségek	3.181.777,87	
Függőben maradt károk tartaléka	4.388.590,56	
Szerzési költségek a viszontbiztosított rész utáni bevétel levonásával	506.490,19	
Jövedelmi adó és bélyegilletékek	989.854,38	
Postabérek	216.530,78	
Adakozások közhatalmi szolgálókra	105.273,67	
A tűzbiztosítási üzletet terhelő igazgatási költségek	9,250	
Behajthatlan követelések leírása	1.076.312,39	
A következő évek készpénz-dijtartaléka a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül	33.669,42	
II. Szállítmánybiztosítás.	4.400.000	11.975.061,33
Kifizetett károk és költségek		279.648,62
levonva viszontbiztosított károk és költségek		181.458,33
Függőben maradt károk tartaléka	98.190,29	
Szerzési és igazg. költségek a viszontbizt. rész utáni bevétel levonásával	88.638,56	
A következő évek készpénz-dijtartaléka a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül	11.936,54	
III. Jégbiztosítás.	100.000	288.780,39
Kifizetett károk és költségek		1.752.247,68
levonva viszontbiztosított károk és költségek		1.153.952,32
Függőben maradt károk tartaléka	598.285,86	
Szerzési és igazg. költségek a viszontbizt. rész utáni bevétel levonásával	16.062,48	
Bélyegilletékek	219.774,07	
Behajthatlan követelések leírása	49.885,59	
IV. Betörésbiztosítás.	21.906,43	905.889,98
Kifizetett károk és költségek		6.888,26
levonva viszontbiztosított károk és költségek		3.852,55
Függőben maradt károk tartaléka	8.585,71	
Szerzési és igazg. költségek a viszontbizt. rész utáni bevétel levonásával	2.519,59	
A következő évek készpénz-dijtartaléka a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül	22.868,38	
V. 1902. évi nyereségszámla.	65.000	83.441,62
A folyó évi üzletről fennmaradt nyereséget		2.615.768,22
		15.589.840,49

VAGYON.

	korona f	korona f
Elhelyezett főképénzek takarékpénztárak- és bankoknál.		3.797.890,51
7.700.000 kor. n. é. M. földh. int. 4%-os kor.-zálogl. a 98. — =	7.546.000	kor. —
1.774.000 kor. n. é. Magyar földhit. int. 4 ¹ / ₂ -os	—	—
talajjavítási és szab. zálogl. int. 4 ¹ / ₂ -os	—	—
1.500.000 kor. n. é. Pesti hazai első takarékpénzt. egyesületi 4 ¹ / ₂ -os zálogl. int.	1.797.876	—
1.500.000 kor. n. é. Pestii hazai első takarékpénzt. egyesületi 4 ¹ / ₂ -os közsegi kötvény.	1.455.000	—
1.214.000 kor. n. é. Egyesült budapesti fővárosi takp. 4 ¹ / ₂ -os zálogl. int.	1.465.000	—
200.000 kor. n. é. Kisbirtokosok országos földh. hitelintézete 5 ¹ / ₂ -os zálogl. int.	1.183.650	—
4.000 kor. n. é. „Othton”-irok és hirdapírók köre 4 ¹ / ₂ -os kötvények	200.800	—
7.855 drb Magyar-francia bizt. r.-kars. részvény	4.000	—
1.213 drb Bécsi biztosító társ. részvény	1.591.000	—
	4.95	—
	515.595	—

Mérlegszámla 1902. december 31-én.

	korona f	korona f	korona f
Részvényalapról teljesen befizetett 2000 egész részvény a 1000 forint és teljesen befizetett 2000 fél részvény a 500 forint			6.000.000
Társasági tartaléklételek			6.000.000
Külön tartalék			* 598.588,14
Arfolyamkülönbözet tartalék			8.913.140,27
Tűzb. díjtart. készp. — ben a viszontb. rész lev. és minden megterh. nélkül			—
Szállítmánybiztosítási díjtartalék készpénzben a viszontbiztosított rész levonásával és minden megterhelés nélkül			100.000
Betörésbiztosítási készpénz díjtartalék a viszontbiztosított rész levonásával és minden megterhelés nélkül			65.000
Tűzbiztosítási függő károk tartaléka			506.490,19
Szállítmánybiztosítási függő károk tartaléka			88.638,56
Jégbizt. függő károk tartaléka			16.062,48
Betörésbizt. függő károk tartaléka			2.519,59
Kétféle hitelek			786.294,26
			4.585.000
			506.490,19
			88.638,56
			16.062,48
			2.519,59
			786.294,26

BEVÉTELEK.

	korona f	korona f	korona f
I. Tűzbiztosítás.			
Az 1901. évről áthozott készpénz-díjtartalék a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül		4.400.000	
Tűzbiztosítások után bevett készpénzdíjak és a folyó évben lejárt díjkötelezvények és díjváltók			13.942.867,34
levonva: törlesztett díjak			1.617.810,29
viszontbiztosítási díjak és díjtételek			4.040.354,95
Az 1901. évben függőben maradt károk tartaléka			5.658.165,24
			417.824,38
			13.102.026,48
II. Szállítmánybiztosítás.			
Az 1901. évről áthozott készpénz-díjtartalék a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül		80.000	
Szállítmánybiztosítások után bevett készpénzdíjak			943.672,02
levonva: törlesztett díjak			44.829,73
viszontbiztosítási díjak			721.898,62
Az 1901. évben függőben maradt károk tartaléka			766.161,35
III. Jégbiztosítás.			
Jégbiztosítások után bevett készpénzdíjak			3.446.950,88
levonva: törlesztett díjak			249.067,12
viszontbiztosítási díjak			2.088.069,88
Az 1901. évben függőben maradt károk tartaléka			2.337.181, —
			17.150,46
			1.109.819,83
			1.126.696,79
IV. Betörésbiztosítás.			
Az 1901. évről áthozott készpénz-díjtartalék a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül		40.000	
Betörésbiztosítások után bevett készpénzdíjak és díjtételek			135.768,94
levonva: törlesztett díjak			23.081,69
viszontbiztosítási díjak			59.377,54
Az 1901. évben függőben maradt károk tartaléka			82.409,23
			840,42
			53.359,71
			94.200,18
V. Egyéb bevételek.			
Szelvény, takarékpénztári, váltó- és egyéb kamatok, valamint arfolyamnyereség eladott értékpapírok és idegen pénznemek után			847.188,52
Társasági házak tisztá jövedelme			74.398,06
			15.589.840,49

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ-
HIVATAL:

Budapest, V., Hold-utca 7.

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRÉNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁR

Egész évre 4 kor., fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 40 fillér.

HIVATALOS RÉSZ.

MEGHIVÓ.

A Könyvnyomdászok Szakköre 1903. évi április hó 5-én, vasárnap délelőtt pontban 10 órakor, a körhelyiségben (Kerepesi-út 30 sz.) tartja meg

RENDES ÉVI KÖZGYÜLÉSÉT,

melyre a Kör tagjai tisztelettel meghivatnak.

Napirend:

1. Titkári jelentés a Kör működéséről.
2. Pénztáros jelentése a Kör pénzbeli ügyeiről.
3. Az alapszabályok módosítása.
4. Három számvizsgáló választása.
5. Tisztviselők és a választmány ujjáválasztása.
6. Indítványok:

a) *Választmány* indítványa, hogy a jövőben a negyedéves tanoncok a Körünk által rendezett fölolvasásokat és a szaktanfolyam elméleti előadásait látogathatják, ha a házipénztárosok által kiállított igazolvánnyal bírnak; Körünk kiadványait pedig az összes tanoncok 25%-kal olcsóbban kaphatják meg az illető házi pénztárosok útján.

b) *Stalla Márton* indítványa: Mondja ki a közgyűlés, hogy az új alapszabályokat — azok elfogadása esetén — azonnal életbe lépteti

c) *Stalla Márton* indítványa: Tiszteletdíjakat csakis a közgyűlés szavazhat meg.

d) *Stalla Márton* indítványa: Utasítsa a közgyűlés az új választmányt, hogy egy saját körhelyiség bérbevételére a lépéseket a legsürgősebben tegye, s erről egy külön e célra tartandó rendkívüli közgyűlésen tegyen kimerítő jelentést.

7. Netáni kérdéstételek.

Budapesten, 1903. márczius hóban.

A választmány.

Alapszabályaink értelmében a közgyűlés határozatképességéhez a tagok egyharmadának jelenléte szükséges, kérjük tehát a Kör t. tagjait, hogy a közgyűlésen minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Az alapszabályok 13 §-a értelmében indítványok a közgyűlés előtt nyolcz nappal nyújtandók be a választmányhoz; e szabály alól csak oly sürgős természetű indítványok képezhetnek kivételt, melyeknek sürgősségét a közgyűlés elismeri.

A Kurzweil-gyár látogatása e hó 25-ikéről elmarad. Az újabb dátumról értesítjük tagjainkat.

A Szakkör 1903. április havi programja.

5-én (vasárnap) d. e. 10 órakor *évi rendes közgyűlés* a körhelyiségben.

Este fél nyolcz órakor *házi kedélyes estély* a körhelyiségben.

15-én (csütörtökön) este fél 8 órakor *választmányi ülés* a körhelyiségben.

26-án (vasárnap) d. e. 11 órakor *havi felolvasó ülés*.

A **12. és 19-ére** eső vasárnapokon a körhelyiségek szabad rendelkezésre állanak.

A Könyvnyomdászok Szakkörének jelentése az 1902. évről.

Tisztelt Közgyűlés!

Körünk mult évi működése általában véve elég mozgalmasnak mondható, különösen azért, mivel nem panaszkodhattunk a tagok közönyössége miatt, ezáltal pedig a szakmánk iránt való érdeklődés is örvendetesen fokozódott. Tapasztalhattuk ezt leginkább havi üléseinken, melyeket nem voltunk kénytelen mint az előző években érdeklődés hiányában többször elhalasztani, hanem mind megtarthattuk. Kétszeres örömmel emlitjük ezt, először azért, mivel ebből következtethetjük legjobban, hogy állandó körhelyiségünk fényesen bevált, másodsorban tagtársaink szükségesnek találják immár a szakma fejlesztése érdekében való tömörülést, mely fontos körülmények Körünk jövőjét nemcsak biztosítják, hanem a legnagyobb reménnyel töltik el.

Ez évi működésünk fontosabb eseményei ezek:

Tagjaink száma a mult évben 390 volt, ezek közül 11 tiszteletbeli és 4 pártoló tag.

Összesen 10 választmányi, 7 havi fölolvasó ülést és 1 rendkívüli közgyűlést tartottunk. A rendkívüli közgyűlést azért tartottuk, mivel Körünk 13 éven át volt buzgó pénztárosa, Rencsisovszky Ferencz, időközben ezen tisztségéről lemondott; helyébe csaknem egyhangulag Bozsik István tagtársunk választott meg. Egy másik lemondás is történt, Körünk I. titkára, Román Antal részéről, helyette az év végéig II. titkár intézte a Kör ebbeli ügyeit.

Havi üléseinken a következő tagtársak tartottak

fölolvasásokat: Nádor Lajos, Morócz Jenő, Novák László, Faltusz Gusztáv, Fuchs Zsigmond és László Dezső. Nem mulaszthatjuk el nevezett tagtársaknak ez úton is köszönetünket nyilvánítani.

Farsangi táncszertélyünket a Katholikus Kör dísztermében tartottuk, mely fényesen sikerült; a multság nyomtatványainak ingyenes előállításáért fogadják az Athenaeum r.-t. és a Szent-László nyomdák szíves köszönetünket. Ezenkívül tagjaink szórakoztatása céljából a téli szezon minden hónapjában kedélyes estélyeket rendeztünk, melyek kivétel nélkül fényesen sikerültek. Az estélyeken közreműködött hölgyek és urak, továbbá az Athenaeum- és Ébredésdalkör fogadják e helyütt is szíves köszönetünket. Nyári mulatságot az idén külön nem rendeztünk, hanem helyette a Szanatorium javára rendezett mulatságon vettünk részt.

A Grafikai Szemle részére mellékletek céljából felhívást bocsátottunk ki úgy a fővárosi, valamint vidéki nyomdatulajdonosokhoz s mester-szedőkhöz. Hogy ezen kísérletünk nem volt hiába való, legjobban bizonyítja azon körülmény, hogy minden hónapban adhattunk egy, sőt több mellékletet is.

Megkeresésünkre szép nyomtatvány- és mintakönyv-gyűjteményt szereztünk be Schelter & Giesecke, Bauer & Co., Klinkhardt, Poppelbaum, Brendler, C. Rüger, Ludwig u. Mayer külföldi betűöntő cégektől, kik fogadják ez úton is köszönetünket költséges és tanulságos küldeményeikért.

Évkönyvünk XVIII. évfolyamának szerkesztését ismételtén Pavlovsky J. A. alelnök vállalta el és örömmel jelezhetjük, hogy az idén is minden tekintetben sikeresen megoldotta a reá bízott nehéz feladatot.

Beléptünk az Iparművészeti Társulat tagjai közé, lehetővé tettük ezáltal tagtársainknak a könyvtár látogatását és megkapjuk a társulat kiadásában megjelenő, ránk nézve hasznos folyóiratot is.

Az Ács Mihály-alap kamataiból pályázatot hirdettünk egy, a Grafikai Szemle részére irandó szakcikkre, melyet Augenfeld Miksa tagtársunk jelesen megírt dolgozatával nyert el.

A Typographia évi szubvenczióját az 1903. évvel kezdődőleg 40 koronáról 50 koronára emeltük fel, melyért Körünk hivatalos értesítései közölnének és a lapot rendszeren megkapjuk.

Előfizettünk továbbá számos külföldi szaklapra és folyóiraatra, lehetővé téve tagtársainknak körhelyiségünkben úgy a szakmabeli tanulmányozást, valamint a szellemi szórakozást is.

Múlt évi szaktanfolyamunk ünnepélyes berekesztése május hó 11-én volt, számos, előkelő vendég jelenlétében. Idei szaktanfolyamunk november hó elején nyílt meg.

Szaktanulmányi látogatást az idén csak egyet eszközölhattunk, még pedig azért, mivel a több helyen tett kísérletek eredménytelenek voltak.

A mindinkább változó körülmények szükségessé tették alapszabályaink módosítását, melyet a közgyűlés lesz hivatva tárgyalni.

Kedvezményes jegyeket az összes színházak, fürdők stb. használatára úgy saját kérvényezésünkre, valamint a Fővárosi Iparoskör szivessége folytán, tagjaink is igénybe vehették.

Körünk pénztári állapotáról az évi mérleg szolgál fölvilágosítással. Az ezenkívül előfordult fontosabb eseményeket a havi ülések elé terjesztettük és az ezekről szóló jelentések rendszeren meg is jelentek hivatalos lapunkban.

Ezekben akartuk jelenteni Körünk ügyeit, kérjük ennél fogva a tisztelt közgyűlést, szíveskedjék jelenésüket tudomásul venni és a lelépő választmányunk és tisztikarnak a felmentvényt megadni.

Budapest, 1903. február hóban.

A VÁLASZTMÁNY NEVÉBEN:

Bujnovszky Rezső.

Leltári jelentés.

Az elmúlt évben tagtársaink leltárunk anyagát, mint örvendetesen jelenthetjük, igen sokszor vették igénybe, amennyiben nem kevesebben mint 40-en kölcsönöztek ki szakkönyveket és nyomtatványmintákat, valamint a Körben is minden alkalommal oly érdeklődést tapasztalhattunk, melyet az előző években nem volt alkalmunk tapasztalni. Leltárunkat az elmúlt évben, sajnos, nagyon kevesen gyarapították ajándékokkal, mindannak daczára, hogy Körünk választmánya körlevélben fordult minden nyomdatulajdonoshoz, üzletvezetőhöz és egyes mesterszedőhöz, hogy a náluk nyomtatott művekkel gyarapítsák Körünk leltárát, hogy könyvtárunkat mi is megalakíthassuk. Találkoztak mégis egyes lelkes adakozók, kik szép művekkel gyarapították Körünk leltárát és pedig: Szárny-szegetten, költemény; tárczák, Doyhallitól; A temető költészete, Gerendaytól; Panaszmom, Kapy G.-tól; Ut-szélről, költemény Kánya L.-tól. Nyomtatványokat és mintakönyveket külföldi betűöntődeczék küldtek szép számmal; ezek közül első sorban említendő: Schelter és Giesecke küldeménye, a mely páratlan a maga nemében és gazdag tanulmánytárgyát képezi úgy a szedőnek mint a gépmesternek; a „Windsbraut“-gépen nyomott illusztrációk, a czég 75 éves jubileuma alkalmával kiadott emlékkönyve, naptára, mintakönyve, nyomtatványmintái stb.; másodsorban említendő Bauer & Co. kiadványai, továbbá H. Berthold, Berger & Wirth festék-mintakönyve, H. Hoffmeister, Perless Carbonblack festék-mintakönyve, Klinkhardt, Poppelbaum, Brendler, Rüger, Ludwig & Meyer czégek küldöttek egy-két mintakönyvet. Megemlítjük az Első magyar betűöntőde és az esztergomi Hunnia-könyvnyomda mintakönyvét is. Jubileumi füzetet küldtek: Athenaeum 1868—1898, Rigler, Festschrift der Mitgliedschaft Kiel des Verbandes der Deutschen Buchdrucker. Körünk választmánya az év folyamán a következő szakkönyveket vette meg: Bunte Accidenzen; Naményi: A nagyváradi nyomdászat története és Czakó Elemér: A könyvnyomtatás és könyvdiszítés iparművészete. A tagok rendelkezésére állanak a következő lapok és folyóiratok: Graphische Revue, Graphica, Centralblatt für die ö.-u. Papierindustrie, Graphischer Beobachter, Allgemeiner Anzeiger, Ö.-u. Buchdrucker-Zeitung, Deutscher Buch- und Steindruck, Magyar Nyomdászat, Magyar Ipar, Die Graphische Welt, Oe.-u. Graphisches Centralblatt, Oest. Faktoren-Zeitung, Revue des Industries du Livre, Freie Künste, Magyar Iparművészet, Graphischer Anzeiger. Végül megemlíthetjük, hogy tagjaink szórakozására a körben sakk, domino mindenkor rendelkezésre állnak.

Bevétel Pénztári kimutatás 1902. január 1-től december 31-ig. Kiadás

	K	f	K	f		K	f	K	f
<i>Áthozat 1901. december 31-ről</i>			1689	86	Helyiségbérllet	350	—		
10 drb. Hitelszöv. részj. à 10 K.			100	—	Multságokra	664	92		
2 drb. Gutenberg-részv. à 50 K.			100	—	Nyomdászamlák	167	50		
Gutenberg szobor-alap			263	60	Tiszteletdíjak	256	50		
Ács Mihály-alap			500	—	Adományok	190	—		
<i>Tagsági járulékokban befolyt:</i>					Kezelési költség és vegyes kiad.	243	17	1872	09
Államnyomda	33	60			Készpénz az év végén			2277	20
Athenaeum r. t.	243	—			10 drb. Hitelszöv. részj. à 10 K.			100	—
Beer és Társa	49	20			2 drb. Gutenberg-részv. à 50 K.			100	—
Brózsza	7	80			Gutenberg szobor-alap			340	—
Buschmann	60	60			Ács Mihály-alap			500	—
Budapesti Hirlap nyomda	39	20			Ács-alap kamatai pályadíjként			26	25
Czettel és Deutsch	20	40			Szaktanfolyam céljaira a fő-				
Egyetemi nyomda	36	60			pénztárból			177	26
Fővárosi ny. r.-t.	21	—			<i>Szakirodalmi alap:</i>				
Franklin r. t.	288	60			Grafikai Szemle (1901. évi) kiad.	1597	04		
Franklin fiók	18	—			Évkönyv (1902. évi) kiadása	1563	73	3160	77
Hornvánszky	7	80			Készpénz az év végén			382	71
Hungária nyomda	21	60			Függő követelés leiratott			366	—
Krammer és Erhardt	25	80			" " marad			128	—
Légrády	58	80			Vegyesekre (könyvek)			9	45
Márkus Samu	53	40			Szaktanfolyam céljaira a szak-				
Neumayer	12	60			irodalmi alapból			64	40
Pátria r. t.	19	80							
Pallas r. t.	271	10							
Pesti Lloyd-nyomda	49	20							
Pesti részvény-nyomda	168	—							
Posner	51	60							
Révai és Salamon	58	20							
Rigler r. t.	46	80							
Rózsa K. és neje	45	60							
Stephaneum nyomda	73	80							
Spitzer Márk	6	60							
Szent-László nyomda	26	—							
Wodianer	49	20							
Gyomárról	24	04							
Egyesektől	235	80							
	2123	74							
10% a szakirodalmi alapra	212	37	1911	37					
Multságokból			320	60					
Adományok a szaktanf alapra			140	—					
Takp. kamatok a főpénztárnál	264	72							
Takp. kamatok a Gutenberg-	56	40							
szoboralapnál									
Takp. kamatok az Ács Mihály-	26	25							
alapnál									
Hitelszövetkezett 1898-1901. évi	20	—	367	37					
osztaléka									
<i>Szakirodalmi alap:</i>									
Áthozat 1901. december 31-ről			257	40					
10% a főpénztárból			212	37					
Függő követelés			454	—					
Grafikai Szemle (1901. évi) bev.			1819	74					
Évkönyv (1902. évi) bevétele	1156	18							
" " " " függő köv.	80	—	1236	18					
Takarékpénztári kamatok			126	46					
Színházjegy-utalványokból			5	18					
Összesen			9504	13	Összesen			9504	13

Mint a pénztári kimutatásból észlelhető, az elmúlt év Szakkörünk pénzügyi viszonyaira elég kedvező volt, dacára annak, hogy kiadásaink is folyton növekedtek, melynek oka abban keresendő, hogy az alapszabályokban gyökerező jogaikat tagtársaink a legmesszebb menő módon igénybe vették, a mint azt alább részletesen kimutatjuk és indokoljuk. Főpénztárunknál 264 kor. 72 fill. takarékpénztári kamat hozzáadásával 644 kor. 60 fillérrel haladja meg a bevétel a kiadásokat, míg a szakirodalmi alap a függő követelések nagy részének leírásával 125 kor. 31 fillérrel gyarapodott, mely azonban a 126-46 kor. takarékpénztári kamatnak és a Grafikai Szemle 1901. évi folyama 22 kor. 70 fillért kitevő tiszta jövedelmének tudható be. E pénztár a reárárt nagy teher folytán előreláthatóan nemskóra deficittel fog küzdeni és gondoskodnunk kell annak megfelelőbb dotálásáról. A Körösszvagyonra, ideszámítva az alapokat is, 2910 korona 86 fillérről 3699 kor. 91 fill érre emelkedett, vagyis az elmúlt évben 789 kor. 05 fillérrel gyarapodott; ebből azonban 493 kor. 83 fill. takarékpénztár kamat.

Az egyes üzletekből befolyt tagilletékeket tekintve, a Franklin-Társulat a múlt évben is megtartotta vezető szerepét: 306 kor. 60 fillérrel, utána következnek a sorban a Pallas: 271 kor. 10 fillérrel, az Athenaeum: 243 koronával, a Pesti részvénytömpe: 168 koronával. Egyesektől és kisebb üzletekből befolyt 235 kor. 80 fill., az 1901. évi 87 kor. 80 fillérrel szemben, azaz 148 koronával több, s ez a nagy szaporulat abban leli magyarázatát, hogy Körhelyiségünket mind nagyobb számmal keresik föl tagtársaink, hol mindig alkalom van tagsági illetékeik kiegyenlítésére. Tagsági járulékokban befolyt összesen 2123 kor. 74 fill., azaz 585 kor. 94 fillérrel több mint az 1901. évben.

Sajnos azonban, azt is konstátálnunk kell, hogy dacára a többszöri felszólításnak, 1903. évi január 1-én nem kevesebb mint 630 kor. 50 fill. tagsági díj hátralékot állapítottunk meg, melyre nézve az a javaslatunk, bizza meg a közgyűlés a jövő évi választmányt, hogy a pénztárunkkal hívják össze egy értekezletre az oly nyomdák házipénztárnokait, a hol a hátralékosok állnak s ezeken véleménye alapján vagy a hátralékok, vagy az illető hátralékos tagok töröltesselek.

Kiadásunk a főpénztárnál 2049 kor. 35 fill., az 1901. évvel szemben 594 korona 79 fillérrel több. Ennek oka a következő: Mulatságokra 295 kor. 32 fillérrel adtunk ki többet 1902-ben, a mi leginkább farsangi nagy táncestélyünknek tudható be, mikor is 463 kor. 56 fill. kiadásunk volt, 204 kor. 30 fill. bevétellel szemben. Nyomdászmiánk 44 kor. 10 fillérrel kisebb, mint 1901-ben volt, míg a tiszteletdíjak 98 kor. 50 fillérrel emelkedtek, mi a volt pénztáros kilencz hónapra kiutalt tiszteletdíjában leli magyarázatát. Adományok czimén 18 koro-

nával adtunk ki többet, mely összegben azonban befoglaltatik a Typographia (80 kor.), az Ébredés dalkör (40 kor.) és Wolf Antalnak (60 kor.) két évre (1901—1902.) szóló járulékaik, a mit a rend érdekében tartottunk szakszükségesnek kifizetni. Kezelési költség és vegyes kiadások tétele: 58 kor. 41 fillérrel adtunk ki többet, mint 1901-ben, mely összeg részletezve a következőképen oszlik meg: portóra, a havi nyugták, meghívók, felszólítások stb. expedálásához, valamint a titkári apróbb kiadásokra 111 kor. 14 fillért költöttünk, Tótfalusi Kis Miklós emlékére koszoru 35 kor. 63 fillér, 4 könyv kötéseiért 16 kor., külföldi szaklapok, valamint szépirodalmi folyóiratok előfizetésére 42 korona, rendezői jelvényekre 14 kor. 40 fill. és egy leltárszékére 24 koronát költöttünk.

Ez évben szerepel először mérlegünkben a szaktanfolyam költsége. E czéla adományokból befolyt a Budapesti főnökegyesülettől 100 kor., Szügyi Ferencz úrtól 20 korona, Nádor Lajos úrtól 20 korona, míg a kiadások 241 kor. 66 fillért tettek ki, úgy, hogy a szaktanfolyam költségei 141 kor. 66 fillérrel terhelték pénztárainkat. Ez mindenesetre oly áldozat volt, mely bőven megtérte gyümölcsét.

A Grafikai Szemle 1901. évi folyama 222 kor. 70 fill. tiszta jövedelmet hozott, a mi igen öröndetes jelenség és mindenesetre a szerkesztő ur buzgólkodásának tudható be. Részletezve a Gr. Sz. 1901. évi mérlege a következő képet mutatja: Előfizetésekben befolyt 200 kor. 66 fill., hirdetésekben 1619 kor. 08 fill. = 1819 kor. 74 fill. — Kiadások: nyomda-számla 1135 kor. 10 fill., szerkesztői tiszteletdíjak 400 kor., apróbb kiadások 61 kor. 10 fill. = 1597 kor. 04 fill.

Az 1902-iki Évkönyvünk, mint a mérlegből látható, nem számítva az amugy is behajthatlan függő követelést, 407 kor. 55 fill. deficittel járt. A kiadások következőképen oszlanak meg: Nyomdászamla 1197 kor. 42 fill., expedíció, körlevelek, bélyegek 81 kor. 61 fill., szerkesztői tiszteletdíj 112 kor. 80 fill., hirdetési jutalék 152 kor. 90 fill., horganyedző számlája és Schneider nyugtája 19 kor. Bevétel: 497 példány Évkönyvért 621 kor. 48 fill., hirdetések után 531 kor. 60 fill., függő követelések 80 kor., 8 térképért 3 kor. 10 fill.

Tagjaink létszáma az 1902. év végén 11 tiszteletbeli, 4 pártoló és 373 rendes tag, az utóbbiaknál 14 a szaporulat. Öröndetes jelenség, hogy ez évi márczius 15-ikéig, tehát két és fél hónap alatt több mint 60 új tag önként jelentkezett, a Körünkbe való belépésre.

Ezekben részletezve és indokolva pénztári jelentésünket, kérjük annak tudomásul vételét, buzgó házipénztárosainknak az öket méltán megillető jegyzőkönyvi köszönetnyilvánítást és részünkre a felmentvény megadását.

Tagok névsora 1902 december 31-én.

A *-gal jelölték pártoló tagok.

<i>Tiszteletbeli tagok:</i>				
Falk Zsigmond lovag	Hettla István	Farkas Ignác	Gyurits Lajos	Keller Antal
Firtinger Károly	Betzky Antal	Fehérváry György	Haasz Dezso	Kellner Ignác
Gyöngyösi Sándor	Bikszegi Sándor	Fekete Béla	Hadnagyev Arzen	Kemény Béla
Hornyánszky Viktor	Blayer József	Fiedler Károly	Hahn Mór	Kertész Ernő
5 Láng József	30 Bloch Lajos	70 Fischer Ignác	110 Hankó László	150 Kесе Gergely
Pusztai Ferencz	Bognár Rezső	Fischer Lajos	Harsányi János	Kirsteier János
Rencsisovszky Fer.	Borbély Gyula	Fischhoff Henrik *	Háry Imre	Kiss István
Schwartz Sándor	Boskovitz Béla	Fleischmann Izidor	Hefner Bálint	Kiss József
Schwind Béla	Bozsik István	Fleischmann Miksa	Heiszer Pál	Kittel Mór
10 Szabó Dezso	35 Bozsóky Mihály	75 Fodor Zsigmond	115 Heller Ignác	155 Kizsol László
Tanay József	Breiter Vilmos	Francia József	Heller J. Kálmán	Klein Antal
	Breitenecker Ferencz	Freyer Sándor	Heller Sándor	Klein Armin
	Breuer Miksa	Friesz Nándor	Herz Manó	Klein Henrik
	Briják Ádám	Frisch Árpád	Hiertz József	Klein Ignác
	40 Brinner József	80 Fröhstüeck Rezső	120 Hirschbein Albert	160 Koch Fülöp
	Brónyay Lajos	Fuchs Zsigmond	Hirschler Henrik	Kohn Agoston
	Bujnovszky Nándor	Fürst Vilmos	Hódy József	Kohn Aladár
	Bujnovszky Rezső	Fürth Mór	Hofbauer István	Kohn Lipót
	Burgheim Károly	Gabzán József	Hollerik Alajos	Kohn Rezső
5 Anhalt Adolf	45 Busay Balázs	85 Gang Károly	125 Hollóssy János	165 Kohn Samu
Augenfeld Miksa	Chmelir Gyula	Gáspár Vilmos	Horváth Alajos	Kohn Sándor
Bán Imre	Cholewkiewicz József	Géczy Kálmán	Horváth László	Komjáthy Nándor
Back Armin	Cserr Ferencz	Géczy László	Höflinger István	Koppstein Géza
Bakos Gyula	Csizmás Károly	Geizler János	Hölzel Lajos	Kořinek József
10 Baly István	50 Csulovszky János	90 Gelléri Adolf	130 Hörbe Konrád	170 Kovács György
Balobás István	Czigula János	Giebl Antal	Hrazdira Agoston	Kovács Gyula
Balogh Géza	Czweck Lajos	Glatstein Ign.	Huber Béla	Kovács János
Bardótz Sándor	Dankovits József	Glatz Dezso	Huppert Lipót	Kozel János
Baron Lipót	Dapsy Károly	Glock József	Ihring Ferencz	Kozol J. Antal
15 Baron Mór	55 Darvas Adolf	95 Goldfinger Mór	135 Ilauszky Sámuel	175 Kreisz József
Barta Lázár	Deutsch Lajos	Goldstein Adolf	Illés István	Krausz Lipót
Baum Izidor	Dénes Imre	Goldstein Márton	Ilovszky József	Krakovszky István
Bayer Károly	Dinkgreve Nándor	Goldschmidt Ignác	Jahn Ödön	Krammer Lipót
Beilák Károly	Dobsa István	Goldschmidt Mór	Jánossy Péter	Kratzer István
20 Benkő László	60 Edelman Herman	100 Gombik Lajos	140 Janovszky János	180 Krausz Soma
Bendner József	Éliás Ferencz	Gondos Ignác	Jeszenszky Károly	Krnyác János
Benes Sándor	Enyedi János	Greff Antal	Jónisz Vincze	Kudalek, Lajos
Benjáta Sándor	Fábián Lajos	Óróc Ernő	Kaczander Ignác	Kun Kornél
Béres Károly	Faltusz Gusztáv	Ortínberger Dávid	Kanosik Mihály	Lauthán Rezső
25 Berger Jenő	65 Farkas Henrik	105 Öyüry István	145 Kapcza Ferencz	185 László Dániel

László Dezső	225 Neufeld Ármin	Romberger Tivadar	Spánring László	340 Ungi Elek
Léder R. Ferencz	Neuhold Richard	265 Rolla István	Spitz Adolf	Varga Dezső
Leichtner Jakab	Neuman Bertalan	Rosenfeld Péter	Spitzer Márk	Varga István
Lenkei Alajos	Neumann Ede	Rosengart Béla	305 Sulkovszky Ferencz	Varga János
190 Lohr Antal	Neuwald Illés	Rosengart Gyula	Szabó Géza	Varga József
Loysch Dezső	230 Nikics Gyula	Róth Albert	Szabó Róbert	345. Vékony Sándor
Lövey Nándor *	Nimmerfroth József	270 Róth Miklós	Szahola Jenő	Vesselényi Vilmos
Löwy Salamon	Novák László	Rothberger Miksa	Szalviák János	Vigh Ágoston
Löwy Simon	Nyári Gusztáv	Sahin Lajos	310 Szathmáry Lajos	Vogel Ferencz
195 Lukász Károly	Nyúl Dezső ³	Salamon József	Szauer Adolf	Vörös Kálmán
Madarász János	235 Ondrega Ede	Salzer Jakob	Székáss Ferencz	350 Wagner Antal
Magyara Elemér	Palfecsek Tivadar	275 Schäffer Béla I.	Szemerei Géza	Wagner Ignác
Major István	Pamuk Ferencz	Schäffer Aladár	Szép Mihály	Wancsora István
Maksa Ágoston	Patkó Imre	Schäffer Lajos	315 Szikora János	Wandra Lajos
200 Maluskovics József	Pavlovsky J. Alajos	Schärf János	Szvboda István	Weber György *
Mannheimer Ármin	240 Payer József	Schindelek Ferencz	Stalla Márton	355 Weidl Imre
Mayer Ödön	Peidl Gyula	280 Schlesinger Mór	Stark Mátyás	Weil József
Mayer Rezső *	Pollacsek József	Schmetzkó Gyula	Stefáni József	Weinberger Dezső
Mayer Vilmos	Pollák Aurél	Schmidt Jakob	320 Steiner Ármin	Weintraub Albert
205 Mazák János	Pollák Simon	Schmidt István	Stern József	Weiss Adolf
Mellinger Sándor	245 Popper Zsigmond	Schneider Dezső	Steuermann Náthán	360 Weiss Ignác
Merk János	Prágér Adolf	285 Schöber Kornél	Stibinger Henrik	Weiss Samu Simon
Mitterszky József	Prechtl István	Scholtz János	Strauch Alajos	Weiskopf Jenő
Mojzer Béla	Prilozsni Mihály	Schön Lajos	325 Sturm Emil	Wenzel Gusztáv
210 Molnár Imre	Pringyes Ferencz	Schorstein Jakab	Tábery Rezső	Werth László
Molnár János	250 Prohászka József	Schröder Zoltán	Tabiczky Péter	365 Weszely Vilmos
Molnár Manó	Propper Ernő	290 Schuster Ágoston	Taussig Sándor	Wészi Géza
Moravcsik Győző	Prünner Arnold	Schuster Mihály	Teizenhofer László	Wiesinger Manó
Morgenthaler Henrik	Radnai Mihály	Schwandtner Lajos	330 Téri Sándor	Wiesinger Mór
215 Morócz Jenő	Radnai Vilmos	Schwartz Aladár	Thinschmidt Ede	Wohl Kornél
Muhay Árpád	255 Rakonitz Károly	Schwarz Gábor	Till Károly	370 Wohlmuth István
Müller Izidor	Reich Farkas	295 Schwarz Illés	Till Lajos	Wolf Antal
Müller Vilmos	Reiner Béla	Schweibert Antal	Tinkóczy Zsigmond	Wollner Simon
Műnz Károly	Reisz István	Schweiger Mór	335 Tóth Sándor	Wóznér Ignác
220 Nádor Lajos	Reisz Jenő	Sefcsik Mihály	Tögel János	Zahumenszky Géza
Nagy Imre	260 Révai Arthur	Singer V. Lajos	Tragholz Dezső	375 Zidarits Ferencz
Neményi Vincze	Richter Márton	300 Skodnitz Jakab	Tuller Ernő	Zimmermann Adolf
Németh István	Rohonczy János	Somogyi Iván	Ullmann Vilmos	Zurável Béla
Némethy Lajos	Román Antal			

1903 január 1. óta beléptek a Körbe :

Adamkovics Sándor	Friedmann Dezső	Leitner Ferencz	Roth Samu	50 Szebellédy György
Antal Rezső	15 Gábor Döme	Löwinger Károly	Róvó Aladár	Szendrey János
Berger Ármin	Goldstücker Emil	Lukács Gyula	40 Skuts Dénes	Szigethy Ákos
Berkó Mihály	Iváncsik Ferencz	Magner Aladár	Sonnenfeld Jenő	Szusán György
5 Billmann Károly	Jankov József	30 Mencerz Lipót	Staudinger János	Taksz Nándor
Deák Pál	Klenk Antal	Mészáros Gyula	Stein Arthur	55 Török János
Diamant Henrik	20 Koch Ferencz	Mór József	Schissel Miklós	Ungár József
Dömölky Gyula	Kohn Dezső	Novák Alajos	45 Schelken József	Vajda K. Henrik
Eittler Rezső	Kovács Gyula I.	Petrik József	Schwartz József III.	Weisz Ármin
10 Farkas Antal	Kump Lajos	35 Preisz Rajmund	Schweiger Nándor	Weisz Samu
Fekete Géza	Láng J. János	Puccetti József	Szántó Ferencz	60 Well Károly
Fekete Kálmán	25 Laufer Salamon	Rács János	Szántó István	Wischnitzky János
Fischer Jakab				

Az 1903. évi márczius 18-án megtartott, házi pénztárosokból alakult **jelölő ülés** jegyzőkönyvének kivonata :
Jelöltettek : Elnök : Tanay József, *I. alelnök* Pavlovsky J. Alajos, *II. alelnök* Morócz Jenő, *I. titkár* Bujnovszky J. Alajos, *II. titkár* ifj. Aigner Antal, *pénztáros* Bozsik István, *ellenőr* Weinberger Dezső, *I. leltáros* Schuster Ágoston, *II. leltáros* Hahn Mór ; *a választmányba :* Bán Imre, Borbély Gyula, Eittler Rezső, Enyedi János, Faltusz Gusztáv, Fuchs Zsigmond, Gang Károly, Gyöngyösi Sándor, Hollóssy János, Horváth Alajos, Klein Ármin, Kohn Sándor, László Dezső, Maksa Ágost, Mitterszky József, Novák László, Pollák Simon, Prünner Arnold, Radnai Mihály, Radnai Vilmos, Schornstein Jakab, Spitz Adolf, Stalla Márton, Schwandtner Lajos, Well Károly.

Az új alapszabályok értelmében a jelölt 25 választmányi tagból 10 tiszteletos és póttagokul azok tekintendők, kik a rendezés után a legtöbb szavazatot nyerték.

A titkár.

A KÖNYVILLUSZTRÁLÁS FEJLŐDÉSÉNEK TÖRTÉNETE DIÓHÉJBAN.

(Felolvasatott a Szakkör 1903. február 22-én tartott havi ülésén.)

Az illusztrációnyomás előde volt a könyvnyomtatásnak. Ezt konstatálva, megvallom, hogy nem egészen találó az illusztrációk nyomtatásáról szólnom, ha szemügyre vesszük az eljárást, a mely szerint ma a nyomtatás gyakoroltatik ; mert az első nyomtatott képek, a melyekhez a játékkártyák is tartoztak, nem sajtók, hanem az u. n. dörzskészülék segítségével állítottak elő.

A képes ábrázolások formáiul érc- és fametszetek szolgáltak, valamint azonban rendelkeztek már ércből és fából való típusokkal, bélyegekkel és modellekkel, mely utóbbiakat színes és domború lenyomatokra használták, jóval azelőtt, mielőtt még Gutenberg

előbbieket nyomtató formákká összeállította, éppen úgy léteztek már rézvésetek és fametszetek is, sokkal előbb, mielőtt ezeknek papirosra és pergamentre való lenyomatásához, azaz nyomtatás útján való sokszorosításához eljutottak. Hogy mikor történt ez, ma már bizonyossággal ki nem mutatható. A még létező legrégebb ilyen dörzsnymatok keletkezése a XII. század elejére tehető, erre nézve azonban pontos dátummal nem rendelkezünk. A nagy Kristófot a gyermek-Krisztussal ábrázoló híres fametszet, mely Memmingen mellett a buxheimi karthausi kolostorban fedeztetett föl, már el van látva az 1423-as év számmal. Ez a metszet sok esztendeig az althorpi earl Stanhope gyűjteményéhez tartozott, jelenleg pedig Birminghamban létezik.

Ezek a formametszeteknek nevezett réz- és fametszetek először egyes lapokként tűnedeztek fel és — legtöbbször színesen kifestve — valószínűleg a kolostorok és búcsújáróhelyek adományaiként szolgáltak buzgó zarándokok számára. E képeket csakhamar néhány szónyi szöveggel is ellátták, aztán több ilyen lapot füzetekké állítottak össze, a melyek ma tömbkönyvek gyanánt ismeretesek és a melyekben az esetleges szöveg nem külön típusokról nyomtatott, hanem a képpel egyidejűleg a réz- vagy falapra metszetett. Az érczlapoknak mindazonáltal csakhamar meg kellett hátrálnia a fametszet elől, mely a XV. század elején a tipografiai illusztrálás terét egymaga uralta és — mint ez a könyvnyomtatás régi kiadványaiból (Incunabulumok) is látható — rendkívül el volt terjedve, a mi könnyen megmagyarázható abból, hogy az olvasás tudománya akkor még kevéssé volt elterjedve a nép között, a melyhez a kép könnyebben és érthetőbben szólt, mint a betű.

Ez értekezésnek nem célja, hogy a fametszés fejlődésének egész történetét adja, így tehát annak keletkezése, virágzása és bukásáról nem is szólok. A fametszés művészete csupán újból való feltámasztásával — melylyel egyidejűleg felmerült az óhaj is a hosszadalmas és drága eljárást valamely könnyebb és olcsóbbal pótolni — válik reánk nézve fontossá, mint ez az alábbiakból ki is fog tűnni.

A fametszet bukásához lényegesen hozzájárult egy más grafikai illusztráló eljárásnak, nevezetesen a rézmetszésnek feltalálása. Hogy mikor történt ez, aziránt nincs biztos tudomásunk, sőt még az sem tudható, hogy ez Olasz- avagy Németországban történt-e? Valószínűnek tartható azonban, hogy ennek időpontja összeesik a könyvnyomtatás feltalálásaival. Az eddigelé legrégebbnek ismert rézmetszet az 1446-os év számmal van ellátva. A rajzát a rézben vésve eszközölt rézkarczolónak ugyanis könnyebb volt finomabb képeket alkotni, mint a szálfában dolgozó fametszőnek, ki a rajznak a nyomtatás céljára szolgáló vonalait érintetlenül hagyni, fehéren maradó részeit azonban a késsel kimetszeni volt kénytelen.

Nem lehet tehát csodálkozunk, hogy a könyvnyomtatásnak folytonos terjedése a finomabb illusztrációk iránti izlést is kifejlesztette, ugyannyira, hogy még egy ugyanazon papírvivnek kétszeri nyomtatását sem röstelték, ha a rézkarczot, mely akkor még — mélyvésetének következtében — a szövegbetűkkel egyszerre nyomható nem volt, valamely műnek illusztrálására fel akarták használni. Ennek azonban elvégre is oda kellett vezetnie, hogy a fametszetnek, — mely a fasajtón az ettől föltételezett puha alátét következtében, melyen a finomabb „egyengetés“ eszközlése teljes lehetetlenség volt, és így eléggé kifejezően és finoman lenyomtatható nem volt, — már csak az olcsóbb és durvább illusztrációval kellett beérnie, a mi természetesen a saját eldurvulásához is vezetett. A fametszetnek egyszerű körvonalai — mely körvonalaknak Dürer és az ő művészi kortársai a rézlapon a zsenialitás kifejezését kölcsönözhatték — egyszerű kézművesmunkává süllyedtek, annyira, hogy a fametszet a XVII. században teljes bukásba és feledésbe merült. Lényegesen hozzájárult ehhez a rézkarczolás is, melyet már Dürer gyakorolt, a melyet azonban Rembrandt olyan tökélyre vitt, hogy még ma is általános csodálat tárgyát képezi. Elterjedése annyival gyorsabb volt, mert a művészeknek lehetővé vált eredeti alkotásaikat sokszorosítás céljából magára, a rézlapra rávinni, kik a karczolóttal olyan könnyen dolgozhattak, mint a rajzónnal.

Hosszú idő mult el a fametszet bukása óta, a midőn azt Bewick Tamás (szül. Cherryburnban 1753., megh. Newcastleben 1828.) egy csapásra új életre szőlította az által, hogy ő az alma- és körtefának eddig használt szálfáját a puszpángfának velős, tömör fájával felcserélte, a melyből rendkívüli sűrűsége és finomsága következtében olyan lapok állíthatattak elő, a melyek megfelelő kidolgozás által a rézlapokkal csaknem egyenlő simaságúvá voltak tehetőek, és a melyek a kést helyettesítő árvésővel való kidolgozásra is teljesen alkalmasnak bizonyultak.

Az első könyv, a melyben Bewick munkái a nyilvánosság elé kerültek, a Gay meséi című mű volt. Az ebben közölt Öreg vadászkutya című metszvény tette őt egyszerre ismeretessé, a mely meg is hozta neki a Society of Arts-tól a legjobb fametszet jutalmazására kitűzött díjat. 1790-ben pedig megjelent egy teljesen tőle illusztrált mű History of Quadrupeds címmel, a mely a fametszés történetében fordulópontnak tekinthető, mert a benne közölt és kiválóan jellegzetes fametszetek finomságra nézve a rézkarczhoz voltak hasonlóak és megvolt az a nagy előnyük is, hogy a könyvszöveg betűivel egyszerre voltak nyomtathatók.

Ha, mint a példaszó mondja: „a szerencsétlenség sohasem jár egyedül“, úgy nem ritkán fontos találmányok és tökéletesbítések sem járnak egymaguk-

ban. Így volt ez most is, így volt ez a fotográfia és a galvanoplastika feltalálásánál is.

Alig hogy Haas Vilmos Baselben a könyvnyomtató sajtót lényegesen megjavítva csaknem egészen vasból építette meg, a midőn earl Stanhope az általa feltalált és teljesen vasból előállított nyomtatósajtóval a nyilvánosság elé lépett. Ez a sajtó az eddigi fogyatékos faszajtóval szemben rendkívüli előnyökkel rendelkezett; ilyen jeles tulajdonsága volt többek között az általa a nyomtatásnál kifejtendő nagy erő, mely a fametszetnek nagy előnyére szolgált. Most már lehetővé vált az áttérés az előbb említett puha alátétről a keményre; a vastag alátétek nélkülözhetőkké váltak, melyekbe a betű és kép oly mélyen beékelődtek, hogy a sokszorosításnál gyakran az oldal-szélek is lenyomódtak, az anyagok kopása pedig gyorsabbá vált. A „kemény egyengetés“ segítségével a nyomás sokkal szebben volt eszközölhető; a sötét árnyékok erőteljesen, az átmenetek szeliden szétfutva, a világos felületek pedig a legnagyobb finomsággal jelentek meg a papiroson. A fametszet tehát a finomabb könyv- és illusztrációnyomás terén ismét elfoglalta előkelő helyét.

Kitűnő utódokra talált Bewick a XVIII. század derekán (1715—1814) Berlinben a két Ungerben és Gubitz F. W.-ben (1786—1870); ezekhez aztán Untzelmann, Vogel, Kretschmar és mások sorakoztak. Midőn pedig a fametszet a könyvnyomtatásból az újságok könnyebb fajsúlyú irodalmába is átment (ebben a tekintetben is Angolország nyitotta meg először a sorompót), a fametszők és a xilografiai intézetek száma is alig remélt mértékben felszaporodott. Nagy érdemeket szerzett a xilografiai illusztráció fejlesztése körül Weber J. J. az Illustrierte Zeitung megalapításával, Münchenben pedig Braun és Schneider a Fliegende Blätter megindításával, a kik a fametsző művészetet minden tőlük telhető módon ápolták és fejlesztették.

A fametszet hódítása még nagyobb mérvet öltött, midőn a König Frigvestől feltalált gyorsajtó az illusztráció-nyomásra is alkalmasnak bizonyulva, a nehézkes, lassú kézisajtót háttérbe szorította. Ez iránt a gyorsajtó iránt sokáig bizalmatlansággal viselkedtek. Általánosan elterjedt volt ugyanis az a nézet, hogy a hengernyomású (cilinder) sajtó nem alkalmas a fametszetek nyomására és így a sík nyomáshoz ragaszkodtak. Sőt e század ötvenes éveiben Angliában is tartotta magát ez az előítélet, a mely azonban ma már, a midőn illusztrációk az óránként több ezer példányt szolgáltató körforgógépeken is nyomtathatók — alaposan elenyészett.

Az illusztráció-nyomásnak folytonosan tartó terfoglalása felkeltette egyszersmind az óhajt olyan eszközök bírása iránt, melyek könnyebben és olcsóbban volnának előállíthatók, mint a fametszet, különösen miután megtanultak képeket a litografiai kőről

is nyomtatni. Éppen a lehetetlenség a könyvnyomtatást a könyvnyomtatással együtt és egyszerre eszközölni, adott leginkább ösztönzést olyan eljárások keresésére, a melyeknek készítményei a fametszet tulajdonságaival rendelkezzenek, a nélkül azonban, hogy előállításuk oly költséges és fáradságos lenne, mint az utóbbié.

(Folytatása köv.)

László Dezső.

LŐCSE VÁROSA KÖNYVNYOMTATÓI.

(Folytatás és vége.)

Az 1711. évvel a lőcsei könyvnyomdának is korszaka végződik be: 1711. a lőcsei könyvnyomda első száz éves működésének végső esztendeje; annak a száz éves működésnek, melynek a Breuer név mindig fénypontja lesz. A könyvnyomó termékei közül csak a legnevezetesebbeket óhajtjuk felsorolni. Ilyenek: Ács Mihály Aranylánc című református imakönyve; a több nyelven sok kiadást ért Evangéliumok és Epistolák*; Szenczi Molnár Albert zoltárai; Károli Gáspár bibliafordítása; Rimai és Balassa Istenes énekei, melyeket a lőcsei könyvnyomda később is többször kiadott, s a melyek Lőcsén összesen nyolcz kiadást értek; Beniczki Magyar rithmusai; Gyöngyösi István több munkája; Comenius különféle munkáinak igen sok kiadása, így pl. négy-öt nyelvű Janua linguarum és Orbis pictus; Werbőczy Hármaskönyve stb. stb.

Azonban a lőcsei Breuer-féle könyvnyomdának minden esetre legnevezetesebb és leginkább elterjedt termékei az országhírű „lőcsei kalendáriumok“ voltak. De a köztudat más jelentőséget adott nekik, mint a mi megilleti őket. Általános róluk az a vélemény, hogy adomáik miatt kedvelték őket; pedig sokkal realisabb dolog: teljes és pontos vásárjegyzékeik tették őket olyan elterjedtekké különösen a kereskedővilág körében. Megindítójuk Breuer Lőrincz volt, ki a többször ismertetett 1626. évi kalendáriummal nyitotta meg a sort. Az okok, melyek miatt az 1626-os kalendáriumot elsőnek kell vennünk, a következők: Breuer Lőrincz előtt a lőcsei könyvnyomda úgy-szólván tengődött. Tulajdonosai nem is gondoltak ilyen közkeletű vállalatra. Ő maga ugyan 1624-ben vette át a könyvnyomdát, de az első évben a fölszereléssel volt elfoglalva s csakugyan 1625-ből ismerjük Breuer Lőrincz legelső nyomtatványait; 1624-es nincsen. 1625-ben nyomatta ki tehát az első, 1626-ra szóló kalendáriumot, melyet egyik részének, a Prognosticonnak ajánlásában maga is „első Judiciumá“-nak, vagyis első munkájának nevez s melynek egyetlen példányát a kassai dóm restaurálásakor 1884-ben találták meg egy sirkő

* E könyv egyik kiadásának címlapját hasonmásban bemutatjuk, átvéve azt a Kende-féle, 1894-ben Bécsben megjelent könyvjegyzékből. Kiténik belőle, hogy a Breuer-nyomda hasonló származású betűanyaggal dolgozott, mint Szenczi Kertész Ábrahám Váradon; bizonyítja ezt a „rendeltetett“ szó végén alkalmazott farkas t betű, melyhez hasonlókat Szenczi is használt (l. Gr. Sz. 1902. évfolyam 159—161. o.). Említésre méltó a lőcsei címlap alján levő koczás küzret hibás összeállítás is, hol a szedő a négy darabból álló koczának fele részét a közepén helyezte el, a helyett, hogy azt helyesen a jobboldali csonka sárokka egyesítette volna.

mögött; most pedig mint Kassa város ajándékát Lőcse város levéltárában őrzik. A kalendárium 16-rétű s 103 lapra terjed. Tartalma az ó és új kath. naptáron kívül a vásárjegyzék; a Prognosticon azaz csillagokból való jövőndőlés, az akkori tudákos astrologia kiváló terméke s egy Rövid chronica Kr. u. 2-től 1620-ig.

A kalendáriumok kiadását Breuer Lőrincz, majd utódai folytatták. 116 éven keresztül követhetjük a magyar lőcsei kalendáriumok sorát; jelenleg azonban különösen régebbi évfolyamaikat igen hiányosan ismerjük. A következő évfolyamok kerültek közülük eddig napfényre: 1626., 1637., 1639., 1642., 1643., 1645., 1649., 1651., 1659., 1662., 1664., 1666., 1669., 1672., 1674., 1706., 1708., 1709., 1713., 1739. s 1741., mely utolsó évfolyammal az akkori tulajdonosnak, Breuer Jánosnak halála következtében megszűntek. Az 1616-os és 1639-es évfolyamot Herlicius Dávid stargarti csillagász szerkesztette; az 1637. és 1642—49. évfolyamokat a nagyhirű Fröhlich Dávid késmárki ev. liceumi rektor és csillagász; 1651-től 1682-ig Neubarth Kristóf, 1683—1709-ig pedig fia Neubarth János boroszlói hittudósok és csillagászok szerkesztették az egyes évfolyamokat, az 1713—1739. éveseket pedig Solanus Sámuel. Rendes terjedelmök 40 levél volt.

E magyar kalendáriumokon kívül találunk még más nyelvű lőcsei naptárakat is. Így latint 1633-ból Fröhlich Dávid szerkesztésében; németeket az 1650., 1682., 1689—1692., 1704. s 1713—1734. évekről; szerkesztőik 1650—1682. Neubarth Kristóf, 1689—1716. Neubarth János, 1717—1734. pedig Solanus Sámuel. Tót lőcsei kalendáriumot is találunk a következő évekből: 1673., 1675., 1700., 1706., 1713—1740. s egy századdal később 1830—1844-ből; szerkesztőik 1673-tól 1675-ig Neubarth Kristóf, 1700—1717-ig Neubarth János, 1718—1740-ig Solanus Sámuel s 1830—1844-ig Kelecsényi Fejérpataky Gáspár voltak. Azonban ezek nyomába sem hágtak kedveltség és elterjedettség tekintetében a magyar lőcsei kalendáriumoknak.

A lőcsei könyvnyomda, míg Breuer Sámuel örökösei néven szerepelt, kissé hanyatlott. Azonban 1716-ban Breuer János, Sámuel fia vette át a könyvnyomda vezetését, melyet 1740-ig vezetett. Szakavatott vezetése alatt

a könyvnyomda ismét meglehetősen felvirágozott és kedvelté lett.

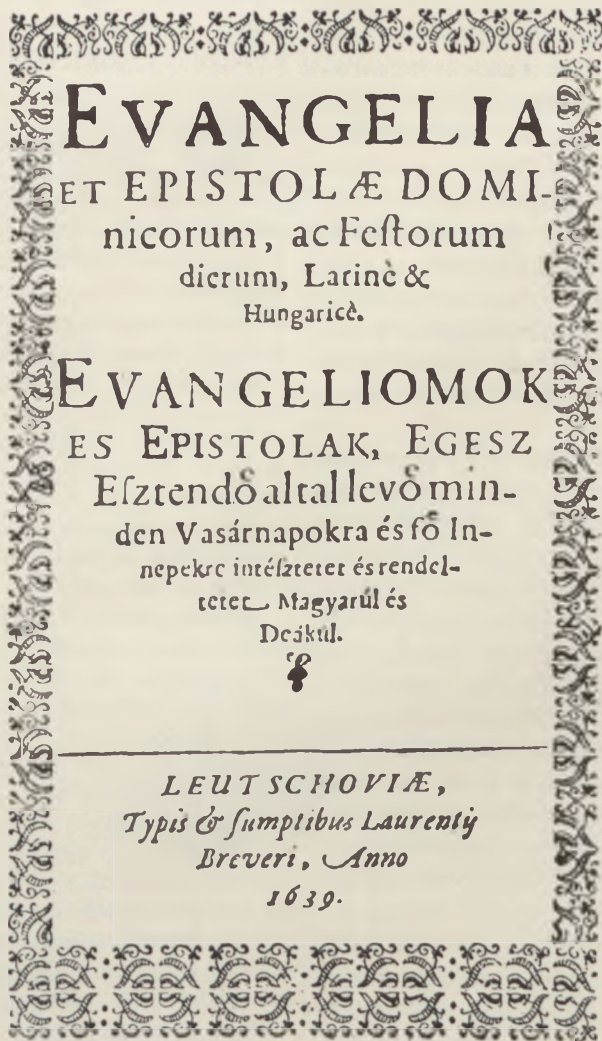
1740-től a könyvnyomda, valószínűleg Breuer János halála miatt, Breuer-féle könyvnyomda név alatt szerepel; egyszersmind újra találkozunk a szakavatott vezetés hija miatt való hanyatlással.

De e hanyatlás sem tartott sokáig. 1748-ban Csáky Miklós gróf nagyváradi püspök az ügyis pangó könyvnyomda fölszerelésének egy részét megvévén, áttelepítette Nagyváradra s a róm. kath. papnevelő intézetnek adta. A könyvnyomda másik részét a Károlyi grófok vették meg, akkor felállított nagykárolyi könyvnyomdájuk fölszerelésének. Ezzel az egykor oly híres, hazánk könyvnyomtatásában elsőrangú szerepet vitt Breuer-féle könyvnyomda végleg megszűnt s Lőcse város ezután 27 évig könyvnyomda nélkül volt, jeléül annak, hogy a város és a könyvnyomda jelentőségét elvesztette.

Azonban a lőcsei könyvnyomda nem szűnt meg egészen. Lőcse város érzvén a könyvnyomda szükségét, áldozatkészségével lehetővé tette egy új műhely felállítását. 1775. évben Podhoránszky Mihály könyvnyomtató városi segítséggel és pártfogással új könyvnyomdát állított fel s ezt, mint afféle kis városi nyomdát, egészen 1803-ig vezette. — Ekkor Mayer József Károly vette át Podhoránszkitól a könyvnyomdát; tőle pedig 1811. évben Werthmüller János. Ez és fia 1875-ig vezették a lőcsei könyvnyomdát, mely az ő kezük alatt különösen mint német könyvnyomda meglehetősen nevet szerzett. 1875 óta pedig Reiss József Tivadar tulajdonában van a lőcsei könyvnyomda, — a századok folyamán megváltozott, de most talán magasztosabb hivatással: a magyar nemzeti kultúra harciosa- és terjesztőjeként.

Ez Hajnóczi Iván dolgozata, mely — a mint már említettük — csak vázlat és előfűtárja egy nagyobb terjedelmű munkának a lőcsei nyomdászatról.

A következőkben kívánunk hozzászólni a bennünket oly közelről érdeklő dologhoz, azon hiszemben, hogy talán sikerül valamivel hozzájárulnunk annak minél tökéletesebbé tételéhez. Így pl. szerző a Mercurius Veridicus ex Hungaria című első

Lőcsei nyomtatvány hasonmása 1639. évből.

magyarhoni hírlapra nézve megjegyzi, hogy azt csak 1705-ig nyomták volna Lőcsén, míg *Thaly Kálmán*, a Rákóczi-kor jeles tudósa, Az első hazai hírlap című, Budapesten 1879-ben tartott akadémiai értekezésében erre vonatkozólag ezeket mondja:

„A kurucz hírlap megindulási ideje az 1705-ik év ápril havának első felére esik. És pedig az első szám, s ennek nyomán a május és június haviak is, úgy látszik, hogy *Kassán* nyomattak; a többiek július végétől fogva 1709 őszéig *Lőcsén*, az ezutániak 1710 ápril haváig *Bártfán*, s azontúl ismét *Kassán*, az 1710-ik év végéig, vagy 1711 tavaszáig, midőn a szabadságharcz ügyeinek mindinkább összebonyolódásával, e nemzeti szellemű irodalmi intézmény is örökre megszűnt.“

Az említett lapnak a további viszontagságaira is kiterjed aztán Thaly érintett értekezésében, melyből kitűnik, hogy a lapnak Lőcséről Bártfára történt áthelyezése után itt nem a Breuer-nyomda, — mely valószínűleg nem is működött sem Bártfán, sem Kassán — hanem az ottani városi nyomda állította elő a Mercurius Veridicus-t. E nyomdának vezetője abban az időben *Scholtz Tamás* vala. Azután, hogy a lap Kassára került, nem a kassai nyomda, mely — mint Thaly kimutatja — időközben teljesen hasznavehetlenné vált, hanem ugyancsak a bártfai városi nyomda állította elő egészen a lap megszűnéséig. Rákóczi rendeletére ugyanis e nyomda fölszerelését Bártfa városa, bár kelleetlenül, átengedte Bercsényinek, ki azt 1710. április hó második felében átszállította szekereken két század huszár fedezete mellett. Aztán egyéb munkákat is nyomtak a bártfai tipográfia szerelvényeivel, a következő impresszumot használva: „Kassán nyomtatott Bártfa városa bötüivel“.

Nagy szolgálatot tett Hajnóczy a hazai nyomdász-történetnek azzal, hogy *Breuer Jánost*, ki a lőcsei nyomdát 1716-tól 1740-ig birta, szintén fölfedezte, miután eddig a mi bibliografusainknak és történetíróinknak róla tudomásuk nem volt, hanem Endtner Mártonnal lezárták a Breuer-krónikát. Most azonban már világos előttünk, hogy szakavatott nyomdász volt az, ki az általunk a Magyar Nyomdászat 1900. évfolyamában (239—240. o.) és a Magyar Nyomdászok Évkönyve 1901. évfolyamában (27—31. o.) ismertetett lőcsei 1735. évi Házi és Uti Uj Kalendariomot, valamint a Grafikai Szemle 1901. évfolyamában (20—21. o.) szintén általunk bemutatott Practica Arithmetiát (ugyancsak lőcsei nyomdatermék 1728. évből) oly nagy csinnal állította elő; hogy méltó utódja készítette e munkákat a két Breuernek, Lőrincznek és Sámuelnek. Ennek köz-tudomásra hozatalával Hajnóczy becses adalékkal gyarapította szaktörténetünket.

Hazai nyomdásztörténetünk imént említett hézagosságának a főoka abban keresendő, hogy még

nem akadt oly lelkes bibliografus, a ki a nagyérdemű Szabó Károly nyomdokaiba lépett és 1711-től tovább fűzte volna a fonalat multunk labirintusában. Mert valljuk meg őszintén, Petrik Géza nagy munkája lehet jó kiegészítő könyv a könyvkereskedő kezében, de mint bibliografiai munka nem állja meg helyét, nemcsak hiányossága miatt, hanem azért is, mert a tömérdek nyomdai hiba következtében, melyekben a négy vaskos kötetből álló munka leledzik, még a számadatokban és személyek neveiben is, valóságos kinnal jár ennek tanulmányozása és a mellett mégis megbizhatatlan.

A lőcsei nyomda egy részének Nagyváradra történt eladása közelebbi körülményeiről sajnosan nélkülöztük *Naményi Lajosnak* a nagyváradi könyvnyomtatásról írott és általunk tavaly ismertetett könyvében a vonatkozó adatokat, a mint ilyeneket találunk *Éble Gábornak* a nagykárolyi grófi nyomdáról szóló munkájában, ugyancsak a lőcsei nyomdának oda került másik részére nézve. Reméljük, hogy Hajnóczy kutatásai ez irányban is több sikert fognak eredményezni, mint Naményi Lajoséi.

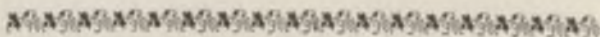
Nemes *Podhoránszki Mihály* személyében újra birt Lőcse érdemes könyvnyomtatóval, kinek működését behatóbban tárgyalni nagyon üdvös volna.

A porosz származású *Mayer József Károly* után, ki — a mi adataink szerint — 1817-ben tette át nyomdáját Rozsnyóra, *Werthmüller János* állított fel új nyomdát Lőcsén, mely napjainkig fennállott.

Az alkotmányos éra beköszöntése után csakhamar konkurrensé támadt az elavult berendezésű *Werthmüller* üzletnek. 1875-ben ugyanis a Kassán székelő Pannonia részvénytársasági nyomda Lőcsén fióknyomdát állított föl, melynek *Csulovszky János*, köztünk még ma is élő szaktársunk volt a vezetője, utána *Ries Lajos*. 1876-ban *Csulovszky* megvette az üzletet és Zipser Filiale der Pannonia-Buchdruckerei in Leutschau régi cég alatt, a Zipser Bote című lappal együtt birta 1879-ig, ekkor *Reiss József Tivadar*, Glogauból származott kollega, vétel útján megszerezte a nyomdát.

Ezekben összefoglaltuk a mi észrevételeinket Hajnóczy Iván nagybecsű munkájára, melynek minél kimerítőbb és lehetőleg illusztrált, bővebb kiadását várva várjuk.

Firtinger Károly.

† SCHERZER KÁROLY.

Mult hó 19-én hunyt el Görzben lovag dr. *Scherzer Károly*, 82 éves magas életkorban. Scherzer Károly jó régen, fiatal korában, nyomdász volt és saját erejéből, önművelődéssel és természetes talentuma segítségével fölküzdötte magát az osztrák-magyar monarchia legmagasabb rangú hivatalnoki karába, s mint a két birodalom Genovában székelő rendkívüli követe és teljhatalmú

minisztere ment magas koránál fogva 1896-ban nyugalomba, számos érdemjel és egyéb kiváló kitüntetések tulajdonában. Daczára az általa elfoglalt előkelő pozíciónak, nem feledte el életpályájának kiinduló pontját, a nyomdászatot, s élénk érdeklődéssel viseltetett mindvégig volt szaktársai ügyei iránt és büszkén vallotta magát nyomdásznak.

Scherzer Károly 1821. évi május hó 1-én született Bécsben. Apja az annak idején hírneves Sperl nevű mulatóhely tulajdonosa volt. A fiatal Scherzer eredetileg a hivatalnoki pályára szándékozott lépni, azonban úgy történt, hogy 1839. február 14-én a bécsi államnyomdába praktikánsnak lépett be, hol két évi tanulás után mint betűszedő felszabadult. Miután még segédként egy másik bécsi nyomdában dolgozott, vándorútra kelt és legelőször Lipcsében állapodott meg, hol a Brockhaus-intézetben foglalatalkodott. Innét aztán ismeretei kibővítésére nagy utazásokat tett Olaszország, Belgium, Anglia, Hollandia és Franciaországban, Párisban és Londonban szakmájában működve. Három évi távollét után visszatért Bécsbe s itt kedvencz eszméjét, egy mintaberendezésű nyomda felállítását, akarta megvalósítani. Az akkori kormánykörök korlátoltsága folytán azonban nem kapta meg a nyomdanyithatásra való engedélyt.

E kudarc aztán elkedvetlenítette Scherzert a nyomdászattól s gazdasági és nyelvészeti tanulmányokra irányította a törekvő fiatal embert. 1848-ban teljes hévvel résztvevett a munkásmozgalmakban, főleg a nyomdászok körében. Tagja volt azon bizottságnak, mely Bécsben létrehozta az első nyomdász-árszabályt, valamint a segélyező egyletet, melynek elnöke is volt 1850. évi február hó 10-éig. E tevékenysége miatt többszörös zaklatásoknak volt kitéve a bécsi rendőrség részéről.

Miután a giesseni egyetem már 1849-ben filozófiai díszdoktorrá avatta, Wagner Mór német tudóssal 1852—1855-ig nagyobb utat tett Északamerikába, nyugoti Indiába és Középamerikába. 1857—1859-ig pedig résztvevett a Novara-expedíció földkörüli útjában, melynek eredményeit aztán három vaskos kötetben tudományosan kidolgozva, megírta. Scherzer e munkája olasz és francia nyelvben is megjelent; szerkesztéséért pedig a lovagi rangal lett kitüntetve.

1866-ban miniszteri tanácsossá nevezetett ki az osztrák kereskedelmi miniszteriumban. 1869-ben harmadizben kelt útra nagy világkörüli utazásra keleti Ázsiába, mely után főkonzul lett Smyrnában, később pedig Londonban, hol 1878-ig tartózkodott. Ezután Lipcsébe helyeztetett át hasonló minőségben.

Mikor a bécsi nyomdászok 1882-ben a nyomdászatnak ottan való meghonosításának négyszázados emlékünnepepét ülték, Scherzer azon mint díszelnök vett részt.

Egészségi okokból 1884-ben Scherzert Genovába helyezték át és itten mint a monarchia rendkívüli követe működött 1896. szeptember 27-éig, a midőn a jól megérdemelt nyugalomba tért.

Hült tetemeit a gothai krematoriumban elhamvasztották s azután a bécs-matzleinsdorfi temetőben örök nyugalomra helyezték.

Ez volt Scherzer életfutása, kinek mi nyomdászok tartjuk tiszteletben emlékét, mert arra bőségesen rászolgált.

A KERÜLETEK, VAGY VÁROSRESZEK JELÖLÉSE.

Többször tünődtem, vajjon helyes-e az eddig gyakorlatban levő városrész-jelzés:

BUDAPEST

V., HOLD-UTCZA 7.

Végre arra a meggyőződésre jutottam, hogy ez nem felel meg céljának.

Sokkal czélszerűbbnek vélem, ha város neve mellé közvetlenül alkalmazzuk a kerület számát s csak azután a közelebbi megjelölést (utcza, házszám, emelet, ajtó).

Bármily nyomtatványt vegyünk kezünkbe — különösen áll ez üzleti sajtótermékeknél — első sorban az érdekelt neve, lakhelye s közvetlen utána a városrész megjelölését keressük, így gyorsabb tájékozást szerzünk a keresett felől. Ez után nézzük csak a közelebbi címet (utcza, stb.):

BUDAPEST—V.

HOLD-UTCZA 7.

Indokolásul azt is felhozhatom, hogy a külföld nagyobb városaiban általában az ajánlott módszert alkalmazzák, a miről, azt hiszem, mindenki már meggyőződhetett.

Czélszerűnek tartom, ha a város nevét és a kerület számát a betű húsának megfelelő vízszintes vonalkával összekötjük, ezzel is kifejezést adva összetartozandóságuknak.

Megjegyezni bátorkodom még, hogy esztetikai szempontból jobbnak találom, ha a kurrent betű nagyságának megfelelő római számot alkalmazunk, nem pedig kezdő-betűt, tehát nem így:

BUDAPEST—V.

Azzal a kifogással érvelhetnek az ajánlott módszer ellen, hogy az országban kevés városban jelölik számokkal a kerületeket. Erre vonatkozólag is lehet újítást behozni, a mennyiben a kerületek számjelzése helyett a városrészt szedjük az előbb említett kisebb fokból. Pl.:

TEMESVÁR—JÓZSEFVÁROS

ARAD—SÉGA

Egy megjegyzést óhajtok még tenni *Heller Ignác* sajtótársamnak a Magyar Nyomdászok Évkönyve ezidei évfolyamában megjelent Gyakorlati tapasztalatok című cikkére.

Teljes elismeréssel adózom tapasztalatai ismertetéseért; bár minél többen követnék példáját! Azonban a Helységnévtár szedéséről ajánlott módot nem tartom a legszerencsésebbnek.

Egy kis gondolkodás után a hasznost a széppel lehetett volna egyesíteni, ha az „I *Kék* ⊙ Szabolcs stb.“ sorban előforduló rövidítésből a *vm.* vagy *lv-t* kiszedjük, teljes sort nyerünk s így az együvé tartozó szavak is egymás mellé kerülnek.*

Azt hiszem, hogy e kérdésekkel a Szakkör vitaestélyein is érdemes volna foglalkozni, így az eszmék tisztázása által helyes megállapodásra juthatnánk. *Vagúcs Mihály.*

* Csakhogy ilyen természetű munkáknál nem szabad a megállapított rövidítésektől tetszés szerint eltérni; mert ha majd rövidítjük, majd meg kiszedjük az egész művön keresztülvonuló szavakat, ellenére a könyvben mindenesetre előforduló rövidítési magyarázatoknak, e körülmény csak zavarná a könyv olvasóját vagy használóját.

SAS ÉS BAUER-féle 1370. számú műnyomó.

A világhírű

k kévekötő.

HÁROMSZIN-NYOMÁS.

IFJ. KELLNER ERNŐ MŰINTÉZETÉBŐL.
Budapest, V., Csáky-utca 9. szám.

VEGYESEK.

Mai számunk műmelléklete egy sikerült háromszinnyomat, mely *iff. Kellner Ernő* könyvnyomdai intézetéből került ki és a főnök úr díjtalanul volt szives a kellő számú példányokat lapunk részére átengedni. Meg vagyunk róla győződve, hogy az ambiciózus fiatal főnök vezetésével külön dolgokat is fogunk még látni e műintézetből, de mindenesetre megérdemli ezen munka is, hogy mellékleteink sorozatában helyet foglaljon.

Fuchs Zsigmond könyve: *A színes festékek a nyomdászathoz* cím alatt megjelent s kellemes meglepetésül szolgált még azoknak is, a kik ismerve Fuchs Zsigmondnak szaktudását és lankadatlan tettvágyát, előre is értékes munkát vártak tőle. Szerzőt — mint ő maga mondja előszavában — két dolog készítette könyve megírására: a könyvnyomtatás iparművészeti irányban fejlődése s a magyarosodás; örömmel konstatáljuk, hogy mindkét iránynak gazdag szolgálatot tett. Sokat lehet belőle tanulni és világosan, szabatos magyarsággal lévén megírva, hozzáférhető azoknak is, kik a német nyelv tudását nélkülözvén, az e téren is már elég gazdag német szakirodalomhoz nem férközhetnek. A munka a következő fejezetekre oszlik: A színek látása és a színérzék fejlesztése. A színek csoportosítása. Színharmonia. A festékek tulajdonságai. A festékek kémiaja. A világosság hatása a színekre. A festékek alakja. A festékek gondozása. A festékek keverése. A színes festékekkel való nyomtatás. Színes papírosra való nyomtatás. A bronznyomás. Irisz-nyomás. A háromszínes nyomtatás. Négy színű nyomtatás. Czitokrómia. Függelék: A fekete festékről. — A mint ezen gazdag tartalomról látjuk, szerző igyekezett a lehetőségig körülmenyesen és részletesen kimeríteni a tárgyat, úgy, hogy a kinek egy kis fogékonysága van szakmánk iránt és egy kis akarata a haladáshoz: e könyvből igen sokat tanulhat és sok gyakorlati tapasztalatot merithet. Ajánljuk is nemcsak gépmestereink, hanem minden ambiciózus szedő figyelmébe e munka megszerzését. A könyv kiállítása korrekt; külső táblája festő-palettát ábrázol, melyen különböző színű festék-adagok részben összefolynak s így helyettesítik az egyébként hiányzó színskálát. Ez a külső tábla négy színű nyomással van előállítva, de van még a könyvben egy jól sikerült háromszínes homlokletcz is. — Üdvözljük a szerzőt e valóban szépen sikerült hasznos szakmunkája megjelenése alkalmából s kívánjuk, hogy a jól megérdemelt minél nagyobb mérvű méltánylás őt a további munkálkodásra buzdítsa. A munka ára 3 korona; kapható a szerzőnél: Budapest, V. Honvéd-utca 10. a.

Gelléri Mór, az Országos Iparegyesület igazgatója egy nagyérdemű munkát bocsátott közre a napokban *Sociális napkérdések* címen. A hatalmas vaskos kötet, mely három részre oszlik a következő címeken: Munka nélkül, Munkásérdek-képviselet, Munkásjóléti intézmények, — jövő számunkban bővebben fogunk foglalkozni.

Az **Athenaeum** irod. és nyomdai r.-t. igazgatósága mult heti ülésében megállapította a mult évre vonatkozó zárszámadást és a f. hó 31-ikére egybehívott közgyűlésnek javasolni határozta, hogy az áthozattal együtt rendelkezésre álló 133.576 korona 49 fillér nyereségből 110.000 korona az értékesítési alap javadalmazására fordíttassék, a fennmaradó 23.576 korona 49 fillér pedig új számlára átvitessék. Úgy az igazgatóság, mint a felügyelő-bizottság ez alkalommal is lemondanak az öket alapszabály szerint megillető jutalékról. Az igazgatóság továbbá a társulati saját vagyont és adósságait között fennálló aránytalanság megszüntetése céljából indit-

ványozni fogja 4000 darab 200 koronás új részvény kibocsátását és ennek lehetővé tételére a jelenlegi részvények névértékének 50 százalékra való leszállítását, két régi részvénynek egy új részvényre való összetétele útján. Az igazgatóság gondoskodott arról, hogy 2000 darab új részvény 400.000 K névértékben mindenesetre költségmentesen átvitessék és befizettessék. — A társulatnak 12 év óta vezérigazgatója, *Emich Gusztáv* udv. tanácsos, haladó kora mellett a jövőben nagyobb kíméletet igénylő egészségére való tekintettel a vezérigazgatói állásáról lemond, de mint az intézet elnöke szakavatottságát továbbra is érvényesíteni fogja.

A **Pátria** irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság e hó 8-án tartotta közgyűlését *Czigler Győző* műegyetemi tanár elnöke alatt. A közgyűlés részvénytulajdonosoktól 18 korona osztalék (6%) kifizetését határozta el. Az elhunyt *Fábián János* vezérigazgató helyébe az igazgatóságba *Ilosvay Lajos* műegyetemi rektort választották meg.

A **szanatorium** javára adakoztak az utóbbi időben nagyobb összegeket: Első magyar betűöntőde r. t. 600 koronát, *Rákosi Jenő* Budapesti Hirlap vállalata 300, *Péterfalvi papírgyár* 300, Budapesti kő- és könyvnyomda-főnökök egyesülete 300 és a *Neuwald-nyomda* személyzete szintén 300 koronát. — Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a *Pallas-nyomda* személyzete is nagyobb szabású mulatságot rendezett e hó 21-én a szanatorium javára.

A **Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj-egylete** — mely immár elérte fennállásának tizedik évét — április hó 26-án tartja rendes évi közgyűlését, mely ezúttal nagy fényesen fog végbemenni, több ünnepi szónok részvételével. Alkalmoszerűnek tartjuk mindezekre való tekintettel e közhasznú intézménynek fokozatos emelkedését bemutatni, a mint azt a nevezett egyesület közgyűlési meghívójában olvassuk:

	A vagyon összege koronákban	Folyó tagszám	Fiókegylet
1893 végén	3.182—	624	2
1894 "	11.737.54	908	2
1895 "	23.881.98	1.648	4
1896 "	47.112—	3.289	9
1897 "	91.856—	5.716	22
1898 "	156.956—	7.911	27
1899 "	246.450.88	11.801	40
1900 "	370.251.21	14.704	22
1901 "	558.532.01	18.050	63
1902 "	765.230.56	22.332	71

Az egyesület központi irodája Budapesten van: VIII., József-körút 68. sz. a., a hol készséggel kap akárki bővebb tájékoztatást az egyletbe való belépés közelebbi feltételei felől.

A **Pécsi irodalmi és nyomdai részvénytársaság** kiadásában, *Nagy Sándor* felelős szerkesztése mellett *Nyomdai Értesítő* cím alatt egy vaskos negyedrét alakú füzet látott napvilágot, mely elsőjét képezi az évenként négyyszer megjelenendő füzeteknek és célja a nyomda felszerelését és munkaképességét ismertetni a megrendelő közönséggel. Az első füzet tanúságot tesz a nyomda gazdag felszereléséről úgy betűkben, mint díszítő anyagokban, emblémákban stb. A szedés és összeállítás is igyekvő, ambiciózus kezre vall, bár itt-ott erősen meglátszik, hogy részben kiforratlan tehetséggel van dolgunk, a ki a rendelkezésére álló anyagot nem uralja teljesen és gyakran szed össze egymáshoz nem illő különböző karakterű díszítő- és körzet-darabokat. A színes nyomást illetőleg pedig ajánlanánk, hogy a füzetben sűrűen látható túlélnék, kiabáló színeket lehetőleg mellőzzék, mert az a sok erős sárga, kék, zöld

szin nagyon vásáriás, tulipántos-ládaszerű külsőt ad az olyan nyomtatványoknak, a melyek összeállításuknál és jellegüknél fogva is már igen diszkrét, gyöngéd színezést követelének a nyomásban. Mi azonban erősen hiszszük, hogy a Pécsi részvénytóműszakerei az ilyen kezdet után még sok szép korrekt dolgokat fognak produkálni.

A berlini **Typographische Gesellschaft** mult február hó 24-én tartott ülésében végleg határozta a fraktur β betűnek az antiquába való átültetésének legcélszerűbb formája fölött, valamint az Á, Ő és Ű betűk kérdésében. A felvetett tárgy előadója *Kulbe Károly* szaktárs volt, ki hosszasan és sok minta bemutatásával ismertette a tőle megszokott alaposággal a szönyegen levő dolgokat. A gyűlés beható tanácskozás után kimondta Kulbe indítványára, hogy az β betű formájára elfogadják az úgynevezett sulzbachi β betűképet mint legalkalmasabbat. A verzászedésben azonban fölsőlegesen tartja a társaság e célra új, külön betűképet alkotni, hanem megmaradni óhajt az eddigi modus mellett, úgy hogy ezentul is lehet majd szedni: BUSZE, FLUSZ stb. Az Á, Ő és Ű betűk tekintetében, hogy azok pontjainak lekopása elkerültesse, ugyancsak Kulbe bemutat a Woellmer-féle betűöntőde által előállított, a rendes betűkép magasságánál valamivel kisebb alakú betűket, mint azok az itt bemutatott hasonmáson láthatók:

Die Unglücksfälle hatten keine Änderung zur Folge. Umgeben ist die Gicht von einem Mantel, in welchem Öffnungen zum Einstürzen der Schmelzmaterialien in die Öfen gelassen sind. Diese Übelstände könnten durch Änderung, wie auch durch WEIT ÜBER DIE FLACHE, AUS DER SICH ZUWEILEN EIN HÜGEL EMPORWÖLBT, ZUWEILEN EIN RÖTLICH ERSCHEINENDER STEINKLOTZ AUFTRÄGT, DEHNT ES

Habár itt az Ő betű még kissé idomtalanok látszik, a min azonban könnyű lesz segíteni, a gyűlés a kérdésnek illetően való megoldását szintén elfogadhatónak találta.

Bécsben az elemi népiskolák első osztályainak némelyikében, a nyomdai szekrényekhez hasonló berendezésű betűszekrényeket állítottak fel, hogy ezek segítségével megkedveltesse a gyerekekkel az olvasás tanulását. A kicsinyek nagy örömmel iparkodnak a tanítóik által kívántakat a szekrényből összeszedve, s minthogy — mint hallatszik — ez új nevelési segédeszköz használata szép sikert mutat, Bécs összes népiskoláiba szándékoznak ilyfajta betűszekrényeket felállítani. Ezzel a módszerrel visszatérünk megint a római ókorba, midőn is tudvalevőleg a módosabb családok körében a gyerekek fém- vagy elefántcsontból készített betűalakokat kaptak játékszerűen s ez úton elsajátították az olvasás tudományát.

A bécsi **Gutenberghaus Gebr. Geel** tulajdonosai körlevél útján tudatják, hogy 1886 óta fennálló gép- és gépjavitó-műhelyüket rokonuknak, *Geel Adolfnak*, ki hosszú éveken át művezetőjük volt, és *Pischel Edének*, ki hosszú éveken át a Kaiser-féle gépgyár és Hugo Carmine gyárvezetője volt, adták át, kik azt a régi helyiségekben, Bécs, VII/2. Lerchenfelderstrasse 37. sz. a., Eduard Pischel & Adolf Geel, gép- és gépjavitó-műhely a grafikai szakmák részére cég alatt fogják továbbvezetni. A Gutenberghaus Gebr. Geel céget az indította fenti műhely eladására, hogy számos képviselőjük gyártmányainak az utóbbi években tetemesen megnövekedett forgalma a cégtulajdonosok személyes működését teljesen igénybe veszi. Jelenleg képviseli a Mergenthaler szedőgépgyárat, a Frankenthal Albert & Co. gyorsajtógyárat, a drezdai Rockstroh & Schneider utóda gépgyárat,

a berlini F. M. Weilers Liberty gépgyárat, a párisi Ch. Lorilleux & Cie festékgyárat, a frankfurti D. Stempel betűöntődet stb. A gépműhely eladásánál a Gutenberg-haust az a törekvés vezérelte, hogy azt oly férfiak kezébe adja, kik iránt a nyomdászok ép oly bizalommal lehetnek, mint a melynek a közel két évtized óta fennálló műhely folyton örvendett. Nevezett urakban ilyeneket vélt találni, kik a nyomdászvilágban kitünő mechanikusokként ismeretesek, szaktudásukat számos bel- és külföldi gyárakban szerezték és a beléjük helyezett bizalomnak minden tekintetben megfelelni képesek.

Woellmer Vilmos berlini betűöntő- és rézléniagyártó cég újabb gyűjteményét küldte be nekünk termékeiről, melyekből különösen kiemeljük a Boldrini nevű irásbetűket, nehány fokozatát az Antike Mediaeval-betűfajából, egy félkövér antiquából és a cég által kiadott germán izlésű Siegfried-betűfajból; ezenkívül van a gyűjteményben egy Transita elnevezésű orosz betűfaj több rendbeli fokozatban bemutatva, s végül Randläufer elnevezés alatt szép rajzú szegélydísz különböző alkalmazásban, valamennyi minta kifogástalan nyomdai előállításban.

A **Rudhard-féle betűöntődétől** Offenbachban (főképvisezője Polacek Frigyes Bécsben) szintén kaptunk négy füzetet újabb termékekről. Az első füzet vignettákat tartalmaz különböző célú alkalmi nyomtatványokhoz, árjegyzékekhez. A második és harmadik füzet könyvdíszeket, míg a negyedik többrendbeli fraktur-betűfajtaikat mutat be tizenöt fokozatban. Különös elismerést érdemelnek a vignetták és könyvek, meg akcizenciák diszítésére szolgáló, művésziesen kidolgozott apróságok, használhatóságok folytán.

A **Németországban** legközelebb megjelentő képviselőválasztásokhoz a kormányának szükségelendő tizenhat millió „választási borítékokra” árlejtés van kiírva. A borítékoknak fehér papírból, belsejének pedig fekete festékkel kell bevonva lennie. Ezen óriási szállítáért Németország valamennyi borítékgyárosa pályázott.

Svájcban a nyomdak száma — egy folyó évi február hó 15-én fölvetett összeírás szerint — kitesz 630-at. A legtöbb nyomda (105) Bern kantonban létezik; azután Zürich kanton következik 103 nyomdával; Waadt kanton 52-öt számlál, Aargau 44-et, Genf 43-at, St. Gallen szintén 43-at, Basel 42-öt, Neuenburg 31-et, Luzern 19-et, Thurgau 18-at, Tessin 17-et, Solothurn 16-ot, Schwyz 15-öt, Graubünden és Freiburg ugyanennyit, Schaffhausen 12-öt, Wallis 11-et, Appenzell 9-et, Glarus 6-ot, Zug és Unterwalden 5—5-öt és végre Uri 4-et. Átlag esik a Svájcban egy-egy nyomdára 5262 lakos; a legjobb arányszámot a genfi kanton mutatja 3086 lakossal egy-egy nyomda után, míg a legkedvezőtlenebbet Wallis kantonban találjuk, hol csak 10.400 lakosra esik egy-egy nyomda.

Bukarestben jelenleg, az Anuarul National al Romaniei 1903. czímű bukaresti lakjegyzék szerint 45 nyomda működik. Létezik még 12 litográfia is ottan. — Románia második legjelentékenyebb városában, *Jassyban*, a volt Moldvaország fővárosában, pedig 12 könyvnyomda áll fenn.

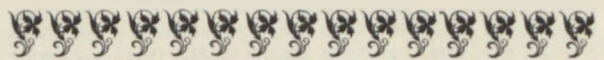
Az orosz sajtó történetéből. A Budapesti Hírlap e hónap 4-iki száma érdekes cikket közöl az orosz sajtó történetéből, melyet alább kivonatban közlünk: Januárban ünnepelték *Szent-Pétervárott* és *Moszkvában* igen összezugorodott programmal az orosz sajtó kétszáz esztendősi főnnállásának jubileumát. A legelső orosz napilapnak *Nagy Péter* császár volt az édesapja; tehát ugyancsak hatalmas protekció szárnya alatt született az a sajtó, a melynél elnyomottabb ma alig van Európában. 1703-ban

jelent meg Moszkvában a csár parancsára és közreműködésével a Vjedomoszti (Hirek). Már 1702 december 16-án elrendelte Péter csár ukája a Courant nyomását, melynek első száma december 27-én jelent meg, de kizárólag katonai közléseket tartalmazott. A legelső orosz napilap, a melyben politikai újdonságok és belföldi tudósítások is voltak, a következő év január 2-án megjelent Vjedomoszti volt. A csár maga nagy buzgalommal segítette nemcsak a szerkesztésben, de még a korrigálásban és kiadásban is. Munkatársai: Musszin Puskin Iván, az udvari nyomda igazgatója, Golovin Feodor gróf, a későbbi szerkesztő és Matvejev Andrej gróf, az orosz hollandi követ voltak. Kezdetben templomi betűkkel (régí szláv írás) nyomták a Vjedomoszti-t; 1718 óta pedig a polgári írás, t. i. a Péter által behozott új-orosz betű jött divatba. 1711 óta váltakozva, hol az új (Pétervár), hol a régi (Moszkva) székhelyen jelent meg a lap. Az 1727-iki évben a kiadás joga átment a pétervári tudományos akadémia tulajdonába. II. Katalin uralkodása alatt nagy lendületet vett az újságírás. Uralkodásának első évtizedében nem kevesebb, mint husz lap jelent meg, melyek angol és német mintára nagyobbrészt erkölcsi és szatirikus programmal dolgoztak. Az akkor még liberálisan gondolkozó és Voltaire-ért rajongó csárnök maga is irt a lapokba, különösen a maróan szatirikus Vszjakaja Vszjasinába, a mely saját felügyelete alatt titkárának, Kositzkynek szerkesztésében jelent meg. A tizennyolczadik század legkiválóbb orosz zsurnalisztája Novikov volt, a ki fiatal munkatársainak egész gárdájával valami nyolcz lapot adott ki. Novikov leghetesebb és legbuzgóbb munkatársainak egyike Karamsin volt, a ki később mint történetíró és regényíró is nagy hírnévre tett szert. Karamsin 1791-ben átvette a Moskauer Journal szerkesztését s tiz év után a Vjesznics Jevropy-t (Európai hírnök). Ezek mind nagyon szelid újságok voltak. Egészen más hangot kezdett Oroszország egyik legszellemesebb és legtudósabb kritikusa, Belinszkij. Vele az orosz irodalom bevonult az újságok hasábjába s az orosz sajtó története egygyé lett az orosz irodalom történetével. Két nagy párt keletkezett: a szpadnikik (nyugatiak) Belinszkij-jel és Herzen-nel az élükön, a kik a nyugat-európai kultúra terjesztői voltak és a szlavofilek Kiryevszkij, Khomjakov és Akszakov alatt, a kik minden üdvösségüket a szláv őserőtől várták s a kiknek a nyugati kultúra s vele Nagy Péter csár minden reformja kész szörnyűség volt. Sokáig folyt a küzdelem e két extrém párt között s csak igen lassan tudtak megegyezni a nép érdekében, — közös munkára. Nagy lendületet vett az orosz sajtó fejlődése II. Sándor csár uralkodása elején. Egész sereg új napilap indult meg; fiatal, friss erők léptek sorompóba. A rabszolgaság megszüntetése elevenítőleg hatott s II-ik Sándor szociális és közigazgatási reformjai új anyagot szolgáltatottak a sajtónak. De a nép javáért küzdők nem elégedtek meg azzal, hogy csak irodalmilag munkálkodjanak érte, hanem elmennek a — nép közé is. És nemcsak megismerni kívánják a nép életét, lelkét és érzését, hanem maguk is — néppé akarnak lenni. A hetvenes éveknek ez a demokratikus áramlata, melybe egyre több anarkista és nihilista törekvés kerül, számtalan ujonnan fölbukkanó lapban a legkülönbözőbb szinben jut kifejezésre és a kormánynak most már az volt a törekvése, hogy elnyomja ez áramlatot. Ez a harc készítette elő az orosz sajtó elnyomatását és a — cenzurát, a mely oly rettenetes, oly gyanakvó és erőszakos, hogy valamelyes vélemény őszinte nyilvánításáról többé szó sem lehet. A legkeserűbb és leglealázóbb szolgálata azonban az orosz sajtónak: a cenzura büntetőjoga. A megintések, birságolások, a szabad elárusítás és hirdetések beszünt-

tetésének joga. A zaklatás minden gyötrelmét kénytelen elszenvedni, főként a szerencsétlen Finnország és a kelet-tengervidéki német tartományok sajtója is. És mégis oly nagy szerepet játszik Oroszországban a sajtó, mint talán sehol másutt. Mert a politikai kérdések nyilvánosan szabad megvitatására, parlamenti tárgyalások nélkül, mégis egyedül a sajtó marad a közvélemény kifejezőjének. Természetesen ezt csak halkan, félénken és burkoltan teheti. Az orosz sajtó a sorok között mondja el, a mit akar, de az orosz közönség is megtanult a sorok között olvasni. A szigorú cenzura ellenére csak így fejlődhetett az orosz sajtó. Már tiz év előtt, 1893-ban, 753 lap jelent meg Oroszországban. Köztük 244 előzetes cenzura nélkül, Pétervárott 221, Moszkvában 89, Varsóban 74, Rigában 25, Kievben 22, Odesszában 19, Tifliszben 18, Kazánban 11, Szaratovban és Kharkovban 10; ezekből orosz nyelven 593, lengyel 68, német 46.

Északamerikában új papirgyártási módra van szabadalom bejelentve. E szerint *zabpelyvából* volna a legjobb minőségű papiros előállítható. Majd megváltik.

Acsády Ignác A Magyar Birodalom Története című nagyszabású munkájának 9-ik és 10-ik füzetében főleg II. Endre uralkodását, az utóbbiban pedig IV. Béla második honalapító munkáját és a tatárpusztítás tragédiáját rajzolja. Mindkettőben meglep Acsády szempontjainak eredetiségével, melyek folytán egészen újszerűnek tettenek előttünk azok az események, melyekről azt hittük, hogy már jól ismerjük más történeti munkák előadásából. Acsády történetírása az igazi történetírás: gyönyörködtet és tanít, mutat és megérttet, vezet és felvilágosít.

Havi ülés 1903. február 22-én.

Elnök: *Tanay József.*

Elnök üdvözlöi a szép számban megjelenteket és fölkéri László Dezso tagtársat „A könyvillusztrálás fejlődésének története dióhéjban” című felolvasásának megtartására.

A tetszéssel fogadott tanulságos fölolvás után elnök köszönetet mond a havi ülés nevében fölolvásának sikerült dolgozatáért és egyszerűsmin felkéri annak átengedéseért a Grafikai Szemlében való közlésre.

A napirend 2. pontja a titkári jelentés a következő:

T. Tagtársak!

Van szerencsém bejelenteni, hogy a Főnökegyesület idei Évkönyvünkől 25 példányt vett meg. Körünk módosított alapszabályai a márcziusi Grafikai Szemlében fognak megjelenni. Schwarz G. tagtárs a 4. éves tanoncok tagsága érdekében a mult havi ülésen tett indítványából kifolyólag a választmány konkrét indítványt terjeszt a közgyűlés elé. Évi közgyűlésünket április hó 5-én tartjuk meg. A munkanélküliek javára 30 koronát szavazott meg a választmány, a javukra rendezett mulatság jegyének föllülfizetésével.

Stalla M. óhajta, hogy a szaktanulmányi látogatások lehetőleg vasárnap tartassanak. Elnök fölvilágosítja a föl szólalót, a mennyiben ezen szaklátogatásokat azért czélszerűbb ünnepponnapon eszközölni, mivel ilyenkor minden üzemben lehet. Titkári jelentést a Havi ülés tudomásul veszi.

Pénztárs jelentése a következő:

Az 1903. január havi pénztári jelentés kivonata. *Bevétel:* tagdíjakban befolyt 195 korona 80 fillér, január 25-iki házi estély bevétele 39 korona, színházjegyutalványokból 3 korona 36 fillér, áthozat december hóról 2277 korona 20 fillér, a szakirodalmi alap áthozata 382 korona 71 fillér, függő követelés 128 korona = 3026 korona 07 fillér. — *Kiadás:* Magy. iparműv. társ. tags. díja 1903-ra 10—, körgazda kiadásai 210, különféle portyra 220, jan. 25-iki házi estély kiadása 60-42, készpénz a hó végén 2417-70, a szakirodalmi alapnál 405 65, függő követelés 128— = 3026 07 korona. A Kör vagyonát képezi még: 10 darab Hitelszöv. részjegy = 100 korona, 2 darab Gutenberg-részvény =: 100 korona, Gutenberg-szoboralap címén 340—, Ács Mihály-alap címén 526 25. — *Tagzági forgalom* 1903. január hóban. *Beléptek a Körbe:* Szántó István (Révai és Salamon), Berger Armin, Szántó Ferencz (Neuwald), Szigethy Ákos, Vajda K. Henrik

(Wodianer), Weisz Samu (Radó), Leitner Ferencz (Európa), Stein Arthur, Koch Ferencz (Bp. Hirlap), Kump Lajos (Fried és Krakauer), Weisz Ármin (Rigler), Löwinger Károly (Küzségi), Friedman Dezső, Róvó Aladár (Franklin), Klenk Antal, Novák Alajos Kohn Dezső (Pallas), Zalay Károly (Részvény), Chmelár Gyula (Pátria). — *Kilépők a Körből*: Kemény Béla (Franklin), Kolombán Ernő (Pallas), Loysch Dezső (Egyetemi), Fleischmann Miksa (Márkus), Hódy József, Kovács Gyula, Salzer Jakab (Részvény), Korinek József (Pátria). — *Tagállomány*: 385 rendes, 4 pártoló, 11 tiszteletbeli = 400 tag.

Bloch tagtárs kérdi, hogy miért szerepel kedélyes estélyeinken több kiadás, mint az előirányzott 40 korona. Pénztáros erre megjegyzi, hogy az esetleges túlkadás a bevételekből fedezve lesz, tehát nagy deficit nincs. Havi ülés pénztáros jelentését tudomásul veszi.

Netáni indítványoknál Heller J. K. tagtárs a tanfolyam érdekében fűlszólítást óhajt közzétenni a Typographiában a hallgatók pontos és teljes számban való megjelenése céljából. Elfogadjatik.

Több tárgy nem lévén, ülés vége.

Bujnovszky Rezső,
titkár.

Köszönetnyilvánítás. A Szakkör f. évi február 14-iki estélyén tiszteletjegyeiket megváltották még: Bródy Sándor úr 5 kor., a Fővárosi nyomda, vonalzó stb. r.-t. 5 kor., mely szives pártolásért fogadják ez uton a Szakkör hálás köszönetét. — Még megemlítjük, hogy mult havi kimutatásunkban Kaufmann József helyett helyesen *Kaufmann János* olvasandó.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

D. J. urnak Ungvár. A *leverősa* (Kloppholz) alja teljesen sima fa, felseje azonban bórrel szokott bevonva lenni, hogy a kalapács ne érje közvetlen a fát. Alája papiroslapokat csak akkor szoktak tenni, ha kényesebb betűk vagy ékítményekből álló formák leveréséről van szó. — A szedésnek korrekturára való levonása után nem igen szokták a festéket lemosni, mert a csak zsinórral kikötött hasábok vagy oldalak gyakran széjjelmennének, vagy legalább is az oldalszélek elcsuszának. És nem is igen árt az a rajtamaradt festék a betűnek; természetes azonban, hogy nyomás előtt, ha már zárva van a forma, célszerű, sőt szükséges a tiszta nyomás érdekében a korrekturalevonatok alkalmával a szedésen maradt festéket és az erre tapadt port alaposan lemosni.

Felelős szerkesztő *Tanay József*, Főmunkatárs *Firtinger Károly*.
Kiadótulajdonos a Könyvnyomdászok Szakköre.

WOTTITZ VILMOS
PHOTO-CZYKOGRAFIAI MŰINTÉZETE
BUDAPEST, IV. KOSSUTH LAJOS UTCA 1. SZÁM.

JULIUS MÄSER (Lipce) A Mäser-lemezek raktára.
magyarországi képviselője. TELEFON 62-79.

BÖLE JÓZSEF
RSZTALOS M.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy a **könyvnyomdai felszerelések** készítésére berendezett **Asztalos-műhelyem**
VIII., Vas-utca 7. sz., 10. ajtó alatt van. — Szakmában számos éven át szerzett tapasztalataimnál fogva, mint eddig, úgy a jövőben is főtelevésem lesz f. vevőimet mindenképpen kielégíteni. Szükség esetén kérem a fentnevezett új címeimet használni.

Regálók a nyomdászok raktárában mindig vannak.

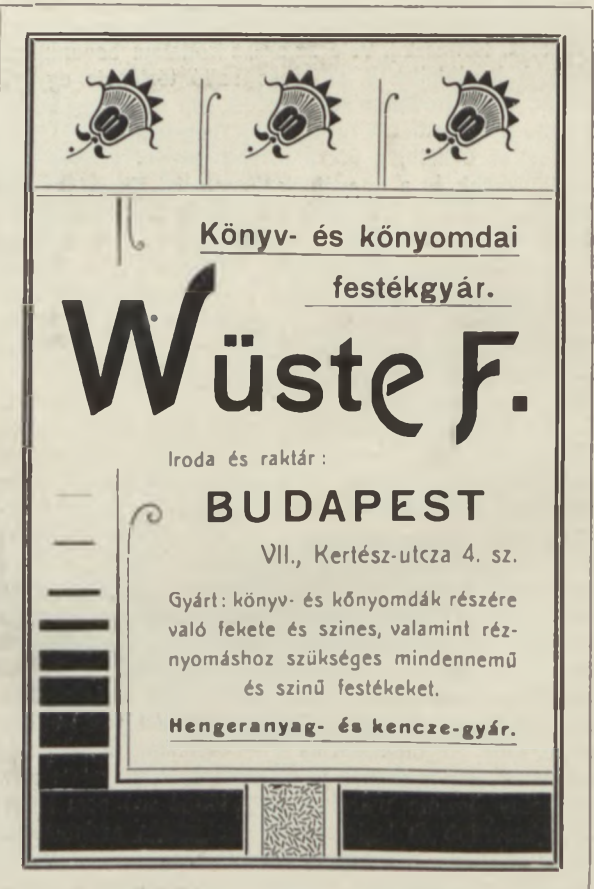
BERTHOLD H.
REZLÉNIAGYÁR
ÉS BETŰÖNTÖDE RÉSZV.-TÁRS.
BERLIN
Fióköntődék Szt. Pétervár, Moszkva
és Bauer & Co., Stuttgart

Ajánlja kitűnő készítményű rezléniait, rézkereteit, rézdíszítményeit, könyv- és címzetűit, díszkereteit stb.

Feltűnést keltő ujdonságok
betűkben, keretekben, rezléniaikban

Kizárólagos vezérképviselők
PUSZTAFI ÉS TÁRSA, BUDAPEST
V., Pannónia-utca 2b
a kik. mintákkal és ajánlatokkal szolgálnak

Könyv- és könyomdai
festékgyár.

Wüste F.

Iroda és raktár:
BUDAPEST
VII., Kertész-utca 4. sz.

Gyárt: könyv- és könyomdák részére
való fekete és színes, valamint réz-
nyomáshoz szükséges mindennemű
és színű festékeket.

Hengeranyag- és kence-gyár.

UNION
FOTOCZINKOGRAFIAI
MINTÉZET
BUDAPEST
AUTOTYPÁK
FOTOTYPÁ
CHEMIAGRÁFIA
FOTOLITOGRAFIA
VI. UJ-UTCA 37. sz.

MINDENMÉRTÉK ELKÉSZÍTÉSE
VALAMINT
KÜL- ÉS BELFÉNYKÉPFELVÉTEL ÉPÜLETEKRŐL
GYÁRAKRÓL, TÁRGYAKRÓL ÉS ESZKÖZÖLTETIK

TELEFON: 295.

C. Rüger

Leipzig

Rézléniagyár, bélyegző-
metszés, vésőintézet és
nyomdai kellékek gyára.

MAGYARORSZÁGI
VEZÉRKÉPVISELŐ:

KLEIN JÓZSEF

Budapest, Podmaniczky-u. 73.

Utóbbi teljes nyomdai és könyvkötészeti
berendezések szállítására is vállalkozik,
pontos teljesítést garantírozva.

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE, BUDAPEST.

Egyszerű gyorsajtlók 2 vagy 4
festékdörzsölő hengerrel. Kétszint
nyomó gépek, 2 festékszerkezettel,
2 vagy 4 festékdörzsölő henger-
rel. Tégelynyomású gyorsajtlók.
Önműködő késköszörülő-gépek.
= Csomagoló- és simító-sajtlók. =

HASZNÁLT GYORSAJTLÓK

alaposan kijavítva és átalakítva, jót-
állás mellett jutányos árért eladók.

Papírvágó- és papírfúró-gépek.
Aranyozó-, dombornyomású- és
kivágó-sajtlók. Könyvnyomdai kézi-
sajtlók. Tömöntödei berendezések.
Könyvnyomdai gyorsajtlók. Transz-
misszió-telepek. Hungária akczi-
= densz-gyorsajtlók. =

KÖRFORGÁSÚ NYOMÓGÉPEK

ujszágok, könyvek és illusztrált mű-
vek egy- és többszínbeni nyomására,
tökéletesbitett tölcser- és körbenforgó
készhajtogató készülékkel.

Párisi világkiállítás 1900: Grand Prix.

Monoline-Szedőgépek

a steyri Oesterreichische Waffenfabriks-Gesellschaft

preciziós gyártmánya, a legegyszerűbb,
legolcsóbb és legtökéletesebb szedőgép.

A Monoline-gépek immár működésben állanak: Bécsben a cs. kir. udvari és államnyomdában, a császári Wiener Zeitung, a Neue Freie Presse, Fremdenblatt, Extrablatt, Steyrermühle, St. Norbertus-nyomda, R. v. Waldheim cégű üzletekben; Budapesten a Pesti könyvnyomda-részvénytársaság intézetében és még egyéb városokban.

Kizárólagos gyártási engedély Ausztria, Magyarország, Szerbia, Románia és Bulgária részére

A. Marklowsky v. Pernstein, WIEN, VI.,
Wallgasse 26.

CARMINE HUGÓ

GÉP- ÉS SZERSZÁMGYÁRA
BUDAPEST, VI., KIRÁLY-U. 26.

FŐIZLET ÉS GYÁR

WIEN, VII., BURGGASSE 90.

A PÁRISI KIÁLLÍTÁSON GRAND
PRIX-VEL S KÉT ARANYÉREM-

MEL LETT KITÜNTETVE.

ALAPITTATOTT 1878. TELEFON 54—89.

A GRAFIKAI IPARÁGAK ÖSSZES
SZÜKSÉGLETEINEK RAKTÁRA.

NYOMDAFESTÉKEK, KENCZÉK ÉS
HENGERANYAG NAGY RAKTÁRA

KAST és EHINGER

G. M. B. H. STUTTGARTI ÉS
FEUERBACHI GYÁRAIBÓL.

KÉPVISELŐJE: KÖNIG ÉS BAUER, WÜRZBURG

HUGO KOCH, LIPCSE ○○○○

AUGUST FOMM, LIPCSE ○○○○

○○○○○○○○○○ CZECHENEM

REPRODUKÁLÓ-MŰINTÉZET

PHOTO-CZINKOGRAFIA

WOLTITZ
MANFRÉD

TELEFON
18-99

AUTOTYPIA
PHOTOTYPIA
+ CHEMIGRAFIA
4-SZÍNŰ NYOMÁS
PHOTOLITOGRAFIA

BUDAPEST, VI. KIRÁLY UTCZA 30.

Tömöntöde

FISCHER

ÉS MIKA

Betüöntöde

BUDAPEST, VI., RÉVAY-UTCZA 6.

A legkülönfélébb czélszerű és divatos
Könyv- és címbetűkből
nagy választékot tart. — Folyton készletben tart:
szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat,
nyomdai szerelvényeket, betűszekrényeket és áll-
ványokat, a leggyorsabban készítve és a legjobb
minőségben kiállítva. — Ajánlja szabadalmazott
nyomdai vonalzó-berendezését táblázat-sze-
déshez. Egy oktáv garnitúra 20 korona.

Elvállal igen jutányos áron egész nyomdai berendezéseket.

Államilag kedvezményezett első magyar
könyv- és könyomdai festékgár

KURZWEIL JÁNOS ÉS TÁRSA

TELEFON
56-64.

47.004. és 53.406.
számú osztrák-magyar
szabadalmak.

GYÁR, IRODA ÉS RAKTÁR:

BUDAPEST

IX., Márton-utca 19.

Készít legjobb minőségű ujság-,
illusztráció-, mű-, díszmű- és
mindenféle színes és fekete fes-
tékeket, Patent gelatin-henger-
anyagot. **Szedősorzókat**, iga-
zitható fesztóvel, szabad. saját
találmány. Bronzok, kenczék, ko-
romégetés.

KITŰN-
TETÉSEK:

Temesvár 1891. Philip-
pól 1892. Országos
Ipargyesület 1892.
Milleniumi kiállítás
Budapest 1896.

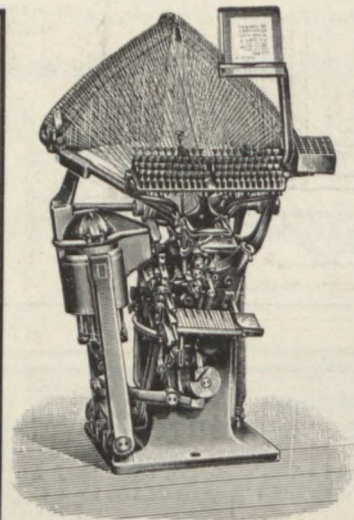
A kombinált
szedő- és soröntő-gép

TYPOGRAPH

FÖLÜLMUL MINDEN MÁS GÉPET!

**Alig több, mint két év
alatt föllállított:**

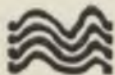
Aussigban : Stef. Tietze
üzletében 1 gép.
Bécsben : Bartelt Brunó-
nál 2 gép, J. L. Bondi
& Sohn cégénél 2, a
Deutsche Zeitung-nál
4, a Deutsches Volks-
blattnál 8, Hornung B.-
nél 2, Jasper Frigyes-
nél 2 gép.
Budapesten: a Pallas r.-t.
nyomdájában 1 gép, az
Európa-nyomdában 3,
a Beer E. és Társa
nyomdában 12 gép.
Gablonzban : Spiethoff
Gusztávnál 1 gép.
Gráczban: a Styria cs.
kir. egyetemi nyomdá-
ban 12 gép.
Győrött : a Pannonia
nyomdában 1 gép.

**Alig több, mint két év
alatt föllállított:**

Innsbruck : C. Lampe 2,
Wagner egyet. ny. 4.
Klagenfurtban : J. & R.
Bertschingernél 1 gép.
Kuttenbergben : Solc
Károlynál 1 gép.
Meranban : Pöltzelber-
ger S.-nél 1 gép.
Prágában a Politik
könyvnyomdájában 3,
az Únie-ben 3 gép.
Reichenbergben: R. Ger-
zabek & Co.-nál 2 gép.
Salzburg : Halauska's
Wittwe & Eiblhuber
cégnél 2, Kiesel R.-nél
2 gép.
Troppauban : Drechsler
Adolfnál 2, Strasilla
Ágostnál 2 gép.
Zágrábban: az állam-
nyomdában 3 gép.

A gép egyszerűségéről, jövedelmezőségéről és munkaképeségéről való meggyőződés mind szélesebb körben terjed.

Magyarországon és Ausztriában
immár 79 ilyen gép működik.

További Typograph-gépek felállításáról most tárgyalunk. Prospektusokat, betűmintákat, bizonyítványokat stb. szívesen küld az ausztria-magyarországi főképviselő:

Polacsek Frigyes, Wien, VI/1., Theobaldgasse 8.

Gyári üzemünk felelőli valamennyi, a grafikai szakma számára **PESTÉKEK** szolgáló gyártását, elismert kiváló minőségben.

A cég minden kiállításon, melyen részt vett, ki lett tüntetve, így Párisban is 1900-ban a **grand prix-vel** és két aranyéremmel.

RAKTÁRAK AUSZTRIÁBAN
ÉS MAGYARORSZÁGBAN:

CARMINE HUGÓ

BÉCS, BUDAPEST ÉS PÁGA.

Alapítva 1892-ben.

BLANCO, vizít-, eljegyzési, meghívó-, esketési és menu-kártyák stb., préselt, merített, arany- vagy ezüstmetszéssel, ugyszinte fehér facettel, a legfinomabb minőségig készíttetnek

OCASEK KÁROLY

fényképészeti karton-gyárában

Budapest, VI. ker., Király-utca 26. sz.

Arany- és ezüst-nyomás.

SCHÖNTAG GYULA

szakasztalos

BUDAPEST

VI., Váci-körút
51. szám.

Kis antiqua-
szekrény 3 frt.

Nagy szekrény
4 frt.

*

Arjgyák ingyen
és bérmentve.

Főraktár és iroda:

MÜLLER TESTVÉREK, Budapest, V., Súlyom-utca 13.

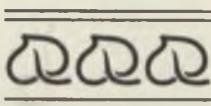
Telefon 23—70. sz.

ELSŐ MAGYAR

Telefon 23—70. sz.

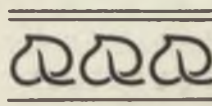
BETŰÖNTÖDE

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPESTEN

VI., Dessewffy-utca 32. sz.

Dús raktárt tart magyar, német, tót, horvát, szerb, román és
bolgár ékezetű

könyv- és címzetűkből, körzetekből, rézléniákból
és kizárásokból,

továbbá a legkülönbélebb ékítményekből és egyéb nyomdai föl-
szerelvényekből.

Egész nyomdai berendezések jutányos árban és gyorsan
foganatosíttatnak.

BÉLYEGZŐ-METSZÉS.
MECHANIKAI MŰHELY.
GALVANOPLASZTIKA.

TÖMÖNTÖDE
ÓLOMZÁR-GYÁRTÁS.
RÉZLÉNIA-GYÁRTÁS.

!! UJDONSÁG !!

EGYETEMES TABELLA-ALAPZAT

CZETTEL és BENDT-
NER szabadalma. o

A Könyvnyomdászok Szakkörének módosított alapszabályai.

(Javaslat.)

I. A Kör czíme, székhelye és nyelve.

1. §. *Czíme:* Könyvnyomdászok Szakköre.
2. §. *Székhelye:* Budapest.
3. §. *Nyelve:* Magyar.

II. A Kör céljai és eszközei a célok elérésére.

4. §. *Céljai:*

- a) Tömöríteni a szakerőket;
- b) mindinkább terjeszteni és tökéletesíteni a szakismereteket és műtárgyat a könyvnyomdászat és annak rokonágai terén;
- c) elősegíteni a hazai nyomdászat érdekeit (a hatáskörében álló eszközökkel);
- d) ápolni és főtartani a Kör tagjainak társas-, valamint szellemi életét.

5. §. *Eszközök a célok elérésére:*

- a) Szakbavágó kérdések fölött való értekezések fölolvastása, szabad előadása és vitatása, *szaktan-folyamok rendezése*;
- b) szaktanulmányi kirándulások rendezése;
- c) szakközlöny és szakkönyvek kiadása;
- d) szakbavágó *pályázatok* időnkinti kiírása;
- e) szakkiállítások rendezése;
- f) nyomtatványok és betűminták, szakkönyvek és szaklapok gyűjtése;
- g) a tagokat szórakoztató mulatságok rendezése.

III. A Kör tagjai, ezek kötelességei és jogai.

6. §. A Kör tagjai *kétfélék*. És pedig: tiszteletbeli és rendes tagok.

a) *Tiszteletbeli tagokká* a közgyűlés olyanokat választhat, kik erre szakmájuk és annak rokonágai terén, vagy a Kör céljainak előmozdításában kiváló érdemeket szereztek. Az így megválasztottak illetéket nem fizetnek, de a rendes tagok jogaiban részesülnek. Külföldi egyének csakis a m. kir. belügyminiszterium előleges jóváhagyása mellett választhatók meg;

b) *rendes tag* minden oly könyvnyomdász vagy valamely nyomdászati rokonág művelője lehet, kit a havi ülés a választmány *előterjesztésére felvesz*; az ilyen tag a *közgyűlés által megállapított tagságiilletéket (jelenleg havonként 60 fill.)* fizeti, melyért a Kör kiadványait ingyen kapja, annak minden kedvezményét élvezi s az üléseken választói és választhatási joggal bír.

7. §. A tagsági illetéket a közgyűlésen a szükséghez képest fölemelni vagy leszállítani lehet.

8. §. Ha valamely tag járulékát két hónapon át nem fizeti, *tőle a Kör kiadványai megvonatnak* és a pénztárnoknak kötelessége az illetőt tartozá-

sának *30 nap alatti* lerovására fölszólítani; ha e fölszólításnak a kifizető határidő alatt eleget nem tenne, megszűnik a Kör tagja lenni. Kivételt képeznek oly rendkívüli esetek (*bejelentett munkanélküliség vagy betegség*), melyekben a pénztárnok előterjesztésére a választmány határoz.

9. §. Ha valamely tag becstelen cselekményt követ el, *vagy a könyvnyomdászok általános érdekei ellen nagyobb mérvben vét*: a Kör bármely ülése által, a jelenlevő tagok többségének *határozata* folytán, kitörölhető.

IV. A közgyűlés.

10. §. Rendes évi közgyűlést a választmány minden év első három havában hiv össze. A közgyűlés napja a tagokkal legalább két héttel előbb közzelendő. Sürgős esetekben, vagy ha a Kör tagjainak egyharmad része, a tárgyalandó ügy megnevezése mellett, kívánja, rendkívüli közgyűlést egybehívását rendeli el a választmány. — Rendkívüli közgyűléseken csak a napirendre kifizető tárgyak fölött lehet határozatot hozni.

11. §. *A közgyűlés tárgyai:*

- a) titkári jelentés;
- b) a pénztárnok jelentése a pénztár állásáról;
- c) a választmány, nevezetesen: elnök, két alelnök, titkár, másodtitkár, pénztárnok, ellenőr, leltárnok, másodleltárnok, tizenöt választmányi tag és tíz póttag választása (*póttagokul azok tekintendők, kik a rendes választmányi tagok után a legtöbb szavazatot nyerték*);
- d) három tagból álló számvizsgáló-bizottság választása a *következő év számadásainak megvizsgálására és hitelesítésére*;
- e) a tagsági illetékek meghatározása;
- f) a havi ülések vagy a választmány határozatai elleni fölebbezések eldöntése;
- g) az alapszabályok módosítása;
- h) tiszteletbeli tagok választása az alapszabályok 6. §-ának a) pontja értelmében;
- i) netáni indítványok és interpellációk a tagok részéről;
- j) a Kör esetleges föloszlatása.

12. §. A közgyűlés határozatképességéhez a tagok egyharmadának jelenléte szükséges. Ha a közgyűlés a tagok csekély számú megjelenése miatt megtartható nem volna, az két héttel később, a megjelentek számára való tekintet nélkül tartatik meg. A szavazásnál az egyszerű szótöbbség határoz.

13. §. Indítványok a közgyűlés előtt 8 nappal nyújtandók be írásban a választmány elé, mely *azokat napirendre tűzi*. Oly indítványok, melyek

közvetlen a közgyűlés kezdete előtt nyujtatnak be írásban, csak akkor tárgyalhatók, ha azok sürgősségét a közgyűlés elismeri.

14. §. A közgyűlések és havi ülések jegyzőkönyveit az elnök és két jelenlévő tag hitelesíti. A közgyűlésnek jogában áll a havi és választmányi ülések jegyzőkönyveit is fölolvastatni.

15. A Kör föloszlatását csak rendkívüli közgyűlés emelheti határozattá, melyre minden tag külön meghivandó. A föloszlatás csak akkor érvényes, ha a gyűlésen a tagoknak legalább háromnegyedrésze jelen van és a jelenlevők háromnegyedrésze a föl-oszlatás mellett szavaz.

V.

Havi ülések, szaktanfolyamok és szaktanulmányi kirándulások.

16. §. A Kör időnként értekező, fölolvadó, vitakozási vagy bíráló üléseket, esetleg szaktanulmányi kirándulásokat tart és a kör tagjai szakismeretei fejlesztése céljából évente szaktanfolyamot rendez.

A fenti ülések tárgyai:

a) a tagok vagy vendégek szak- és társadalmi dolgokkal foglalkozó értekezéseinek fölolvadása, szabad előadása és vitatása;

b) szakkérdések és nyomtatványok benyújtása, előbbieik megfajtás, utóbbiak szemlélet és bírálat céljából;

c) folyó ügyek tárgyalása, úgymint titkári és pénztárnoki jelentés a Kör működéséről, a legutóbb megtartott ülés óta;

d) netáni indítványok, mely ezímen a választmány vagy bármely tag által tett, közérdekű ügyre vonatkozó indítvány kerül vita alá.

e) *Esetleges kérdéstételek.*

VI.

A választmány.

17. §. A választmány évenként a közgyűlés által a rendes tagok sorából választatik. Képviseli a Kört s az alapszabályok, továbbá a gyűléseken hozott határozatok értelmében vezeti annak minden ügyeit.

18. §. A Kör választmánya áll a következőkből: a) elnök; b) I. és II. alelnök; c) titkár; d) másodtitkár; e) pénztáros; f) ellenőr; g) leltáros; h) másodleltáros; i) tizenöt választmányi tag.

a) Az elnök s akadályoztatása esetén az alelnökök egyike képviseli a Kört hatóságok és harmadik személyek irányában; a gyűléseken és üléseken elnökölnek.

b) A titkár és szükség esetén a másodtitkár ellátja a Kör belügyeit; a havi üléseken és rendes évi közgyűléseken jelentést tesz a Kör működéséről.

c) A pénztáros a Kör pénzügyeit kezeli; a vá-

lasztmány a havi ülés és a rendes évi közgyűlés elé részletes pénztári kimutatást terjeszt.

d) Az ellenőr havonként átvizsgálja és hitelesíti a pénztárnok számadásait; a Kör pénzbeli ügyeit ellenőrzi.

e) A leltáros, valamint másodleltáros együtt kezelik a Kör gazdasági ügyeit; a rendes évi közgyűlésnek évi kimutatást terjesztenek elő.

f) A választmányi tagok a tisztviselőknél szükség esetén segídeknek, valamint ideiglenes minőségben a választásig bármelyiket helyettesíthetik.

19. §. Választmányi ülés az elnök által annyiszor hivatik egybe, a hányszor azt a körülmények megkívánják s csak akkor határozatképes, ha azon a választmánynak legalább fele jelen van. Az a választmányi tag, ki három ülésről igazolatlanul elmarad, lemondottnak tekintetik s helyette a legközelebbi póttag hivatik a választmányba.

20. §. A választmány hatásköre abban áll, hogy a Kör ügyeit, melyek kizárólag a közgyűlésnek vagy a havi ülésnek vannak fentartva, elintézi.

21. A választmány határozatai ellen a közgyűléshez lehet fölebbezni.

22. §. A Kör készpénze egy kellő biztosítékot nyújtó takarékpénztárba helyezendő el gyümölcsösztetés végett.

23. §. Föloszlatás esetén a vagyon kezelése a Magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők segélyző egyesületére bízatik, a melytől külön alapként a Könyvnyomdászok Szakköre címén gyümölcsösztetőleg helyezi el. Ha tíz év alatt a budapesti szaktársak köréből hasonló célú Kör nem alakulna, az összes vagyon egy létesítendő vagy már létező nyomdászati továbbképző szakiskola céljaira fordítandó a Könyvnyomdászok Szakköre alapítványaként.

VII.

Záradék.

24. §. Ha a Kör az alapszabályokban meghatározott cél és eljárást illetőleg hatáskörét meg nem tartaná, a m. kir. kormány által a nagymélt. m. kir. belügyminiszter úrtól 1875. évi május hó 2-án 1508. sz. alatt kelt szabályrendelet értelmében, a mennyiben a Kör további működésének folytatása által az állam vagy a körbeli tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék, haladéktalanul fölfüggesztetik s a fölfüggesztés után elrendelt szabályszerű vizsgálat eredményéhez képest végleg föl is oszlatatik, vagy esetleg az alapszabályok pontosabb megtartására, különbeni föloszlatás terhe alatt, köteleztetik.

25. §. Minden, az alapszabályok módosítására, vagy a Kör föloszlatására vonatkozó határozat foganatosítás előtt a m. kir. belügyminiszteriumhoz fölterjesztendő.

KIADÁSOK.

Törlesztett kötvények díja	754.905,29
Visszaváltott kötvényekért	1.730.089,78
Haltások után kifizetett károszeg	2.746.724,63
Lejárt kihazasítási tőkékért	5.682.359,42
Kihazasítási biztosításoknál haláleset következtében díjvisszatérítés.	94.524,98
Fügőben levő károk és díjvisszatérítések tartaléka	466.734,01
Fügőben levő kihazasítási tőkék tartaléka	266.380,67
Évjáradékokért	337.379,88
Visszombiztosítási díjak	340.415,07
Bélyegért	744.199,14
Irodai pör, postadíjak, nyomtatványok, út- és egyéb költségek	292.418,27
Tízeti fizetések	123.769,47
Jövedelmi adóért.	158.460,61
Orvosi díjakért.	966.232,76
Szerzői és díjbeosztási költségek	16.000
Kisorsolt biztosítási tartaléka	80.615,61109
Béjahatalman tartozások leírása	1.424.611,15
Díjtartalék az év végén	60.207,22
1902. évi nyereemény	12.605.141,86
	34.645.364,10

VAGYON.

Értékpapírok	70.757.176 kor. 05 fl. ugyanis:
10.502.850 kor. n. é. magyar kir. 4/6-os koronajáradék 98 koronával	10.292.744
67.400	80.880
12.515.000	12.627.275
14.328.000	13.853.072
6.615.200	6.482.896
6.772.600	6.620.216,50
612.800	602.800
96.000	612.000
884.000	884.000
500.000	483.750
1.953.000	1.904.175
750.000	350.000
600.000	600.000
58.200	37.180
542.000 kor. n. é. magyar kir. 4/6-os koronánál	72.459
542.000 kor. n. é. magyar kir. 4/6-os koronánál	4.875.000
8.000 kor. n. é. triest-parenzoni h. 6. v. 4/6-os koronával	588.411,44
847.000 Lire olasz 5/6-os járadék és kamatai	888.215,17
Tulajlási csoportok értékpapírjai: 228.200 kor. n. é. magyar királyi 4/6-os koronajáradék 98 koronával	8.957.774
1902. ben esedékes kamatok	9.331,56
Jelzálog-kölcsönök	1.290.269,85
Kötvény-kölcsönök	2.806.537,18
Visszombizt. kötvény-kölcsönök	84.687.715,20
A központi tartozása hó-ó-számlán	
Vezár- és függőkönyvek és mások tartozásai	

Budapest, 1902. december 31. — **Stelner Jenő**, életbiztosítási könyvvivő. **Gergely Tódor**, a központi könyvezés főnöke. **Az igazgatóság**: **Báró Harkányi Frigyes**, **Jeney Lajos**, **László Zsigmond**, **Ornody Vilmos**, **Gróf Zichy Mándor**, **Szende Károly** aligazgató. A fenti számlákkal és mérlegeltek megírásigatóit, azokat a törvényben és az előszabályokban meghatározott elvek szerint készítették és azok egyes tételét a 10-es segédkönyvekkel teljeszen megismerőzőknek táldtuk. — Budapest, 1902. márczius 4-én. — **A felügyelő-bizottság**: **Borzeviózy Albert**, **Burohard-Bélaiváry Konrád**, **Hajos József**, **Németh Titusz**, **Báró Radvánszky Géza**.

II. Életbiztosítási üzlet. — Negyededik évi zárszámla 1902. január 1-től december 31-ig.

A múlt évből áthozott díjtartalék	korona	f	korona	f
Befolyt díjak: ez évben kifállított kötvények után	1.501.587,90		76.890.399,64	
az előbbi években kifállított kötvények után	11.986.162,56			
a biztosított tőke emelésére fordított nyereemények	64.096,88		12.851.796,84	
Illetékek			258.799,79	
Múlt évi függőben volt károk és díjvisszatérítések tartaléka			673.639,66	
Múlt évi függőben volt kihazasítási tőkék tartaléka			614.938,54	
Kamatjövdelem			3.554.179,60	
			94.645.364,10	

Mérlegszámla 1902. december 31-én.

Díjtartalék	korona	f	korona	f
82.286.482 kor. 89 fl.				
levonva a viszontbiztosítási díjtartalékok	1.670.821	>	80.615.611,09	
Biztossági alap			888.086,62	
Kihazasítási tőkék nyereeménye			751.681,57	
Fügőben levő károk és díjvisszatérítések tartaléka			466.794,01	
Fügőben levő kihazasítási tőkék tartaléka			265.380,67	
Tulajlási csoportok számlája			225.480,91	
Előre fizetett díjak 1903—1904. évekre			10.981,97	
Fel nem vett nyereemények 1901. évről			397,72	
Kisorsolt biztosítások tartaléka			18.000	
Viszontbiztosító intézetek és mások követelése			77.789,48	
1902. évi nyereemény			1.424.611,15	
			84.687.715,20	

* Az idei hozzájárulásokkal 1.781.799 kor. 98 fillérre emelkedett.
** Az idei hozzájárulással K, 5.000.600.— emelkedett.

BEVÉTELEK.

KIADÁSOK.

VAGYON.

TEHER.

